

Høringsnotat
om
Forslag til lov om ændring af dagtilbudsloven
(Minimumsnormeringer i daginstitutioner og styrket tilsyn med dagtilbud)

1. Indledning	3
2. Sammenfatning om ændringer i lovforslaget i forhold til høringsudkastet	3
3. Bemærkninger til lovudkastets enkeltelementer	4
3.1 Minimumsnormeringer i daginstitutioner	4
3.1.1 Overordnede bemærkninger til minimumsnormeringer	4
3.1.2 Minimumsnormeringskravet på 1:3 i vuggestuer og 1:6 i børnehaver	6
3.1.3 Opgørelsen af minimumsnormeringer	7
3.1.4 Normeringen for børn under tre år i børnehave	11
3.1.5 Lovkrav om minimumsnormeringer i privatinstitutioner	13
3.1.6 Bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler for opgørelsen af normeringer	16
3.1.7 Økonomisk kompensation for minimumsnormeringer	18
3.1.8 Klageadgang	20
3.1.9 Velfærdsaftalekommuner	21
3.2 Minimumstilskudsprocenten til privat pasning til brug for en privat pasningsordning	22
3.3 Styrket tilsyn med dagtilbud	24
3.3.1 Overordnede bemærkninger til styrket tilsyn med dagtilbud	24
3.3.2 Høj grad af detaljering	26
3.3.3 Krav om, at tilsynet skal føres med inddragelse af data	27
3.3.4 Krav om uvildighed i tilsyn	29
3.3.5 Beskrivelse af tilsynspraksis, offentliggørelse af tilsynsrapporter og fastsættelse og offentliggørelse af rammer for tilsynet	31
3.3.6 Ret til at klage over tilsynsrapport	33
3.3.7 Offentliggørelse af tilsynsrapport bør ske på daginstitutionsniveau	33
3.3.8 Forældrebestyrelsen skal føre tilsyn - og udvidelse af forældrebestyrelsens kompetence	34
3.3.9 Inddragelse af forældre, bestyrelse, medarbejderrepræsentanter mv. i tilsynsprocessen	34
3.3.10 Sikring af de nødvendige ressourcer til opfølgning på tilsyn	35
3.3.11 Garanti for tilsyn i alle dagtilbud, og at observationer altid indgår i et tilsyn	36
3.3.12 Behov for klarhed om niveauet for tilsyn	36
3.3.13 Enhedsbegrebet bør betegne 'anvisningsenheder'	37
3.3.14 Enslydende tilsyn med private pasningsordninger og den kommunale dagpleje	37
3.3.15 Tilsyn med mellemformer	37
3.3.16 Risiko for, at dokumentation kommer til at flytte fokus fra kerneopgaven	38

3.3.17 Fokus på ikke-kommunale skov-, udflytter- og naturbørnehaver mv. i nye krav til tilsyn	39
3.3.18 Tilsyn med de fysiske rammer stiller ikke kommunale og private tilbud lige	39
3.3.19 Lovens ikrafttrædelse	40
3.3.20 Finansiering af minimumskrav til kommunernes tilsyn	40
3.3.21 Det statslige rejseholds rolle – og krav om etablering af klageadgang for forældre.....	41
3.3.22 Øvrige bemærkninger	42
4. Bemærkninger til øvrige initiativer fra aftalen om minimumsnormeringer af 5. december	
2020.....	43
4.1 Styrkede normeringer i indfasningsårene	43
4.2 Drøftelse af institutionsniveau i 2023	43
4.3 Udvidelse af dagtilbudsportalen	44
4.4 Nye regler og rammer for privatinstitutioner og private pasningsordninger	45
4.5 Opkvalificeringspulje.....	46

1. Indledning

Et udkast til forslag til lov om ændring af dagtilbudsloven (Minimumsnormeringer i daginstitutioner og styrket tilsyn med dagtilbud) har i perioden fra den 1. september 2021 til den 24. september 2021 været i ekstern høring hos 20 myndigheder og organisationer. Udkastet er også offentliggjort på Høringsportalen.

Der er modtaget høringssvar fra følgende myndigheder og organisationer: Aarhus Kommune, Børne- og Kulturchefforeningen (BKF), Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL) og Lederforeningen i BUPL, Børnenes Bureau, Børnerådet, Daginstitutionernes Lands-Organisation (DLO), Dansk Erhverv, Dansk Friskoleforening, Dansk Industri (DI), Den Kritiske Pædagogiske Højskole, Familiepolitisk Netværk, FOA – Fag og Arbejde, Foreningen til gavn for børn og unge (FOBU), Forældrenes Landsorganisation (FOLA), HvorErDerEnVoksen, Kommunernes Landsforening (KL), Landsorganisationen Danske Daginstitutioner (LDD), Landssammenslutningen af foreninger for selvstændige børnepassere, Selveje Danmark og Selvejende og private institutioners forening (SPIFO).

Det er alene de væsentligste bemærkninger fra høringssvarene, der er medtaget i høringsnotatet. Høringssvarene er vedlagt. Familiepolitisk Netværk har ud over høringssvar også medsendt følgende to rapporter; 'Kulegravninger af ældrepleje- og dagtilbudsområdet' fra 2018, udarbejdet af Qvartz og Rambøll og rapporten 'Normeringen i dagtilbud' fra 2020, udarbejdet af Fredensborg Kommune.

2. Sammenfatning om ændringer i lovforslaget i forhold til høringsudkastet

De indkomne høringssvar har givet anledning til følgende ændringer i lovforslaget:

- I den foreslåede § 19 a, stk. 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 3 er der indsat "minimum" for "ét pædagogisk personale pr. tre børn frem til den 1. i måneden efter, at barnet er fyldt tre år". Bemærkningen er konsekvensrettet tilsvarende.
- Den foreslåede ændring af § 83, jf. lovforslaget § 1, nr. 4-6, er justeret, så der i forhold til minimumstilskudsprocenten til privat pasning til brug for en privat pasningsordning skelnes mellem, om den billigste budgetterede nettodriftsudgift pr. plads eksklusiv udgifter til støttepædagog til samme aldersgruppe i kommunen er *dagplejen*, hvorved tilskuddet minimum vil skulle udgøre 75 % - hvorimod minimumstilskuddet vil skulle udgøre minimum 71 %, hvis den billigste budgetterede nettodriftsudgift pr. plads eksklusive udgifter til støttepædagog til samme aldersgruppe i kommunen er en *daginstitution*.
- I afsnit 1 om indledning er det skrevet ind, at det fremgår af den politiske aftale om minimumsnormeringer, at det er forventningen, at midlerne til minimumsnormeringer samlet set anvendes på en måde, så den nuværende uddannelsessammensætning blandt personalet som minimum fastholdes. Det ligger til grund for beregningsforudsætningerne bag den foreslåede kompensation, at den nuværende stillingsmæssige fordeling blandt det pædagogiske personale kan fastholdes.
- I lovforslagets afsnit 3.1.1 i de almindelige bemærkninger er "pædagogandel" ændret til "andel pædagogisk uddannet personale" i opstillingen af eksempler på kommunale godkendelseskriterier efter gældende ret.
- I de specielle bemærkninger til det foreslåede § 19 a, stk. 4, er uddybet med et eksempel på, hvordan kommunens tilsyn med privatinstitutioners efterlevelse af det foreslåede normeringskrav kan foregå.
- I afsnit 3.2.2 i de almindelige bemærkninger er det skrevet ind, at de foreslåede regler om nye minimumskrav til kommunernes tilsyn med dagtilbud vil blive evalueret efter fire år.

- I den foreslåede § 5 a, stk. 4, jf. lovforslagets § 1, nr. 2, er det skrevet ind i de specielle bemærkninger, at tilsynet med et dagtilbud kan bidrage til at pege på, hvilke data der er behov for at indhente.
- I den foreslåede § 5, stk. 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 1, er det skrevet ind i de specielle bemærkninger, at det vil være op til kommunen at vurdere og beslutte, om en tilsynsrapport ikke længere er retvisende, og om tilsynsrapporten på den baggrund skal erstattes med en ny og aktuell tilsynsrapport.
- Den foreslåede § 5 b, stk. 5, jf. lovforslagets § 1, nr. 2, samt bemærkningerne hertil er ændret, hvorefter handleplanen skal udarbejdes i dialog med lederen, og forældrebestyrelsen skal have en orientering om handleplanen med mulighed for at komme med bemærkninger.
- I relation til forslaget om skærpede krav til kommunernes tilsyn, jf. lovforslagets § 1, nr. 1 og 2, er bestemmelser og bemærkninger præciseret og konsekvensrettet i relation til enheder.
- I bemærkningerne til lovforslagets ikrafttrædelsesbestemmelse, jf. lovforslagets § 2, stk. 1, er det skrevet ind, at de foreslåede nye regler om minimumskrav til kommunernes tilsyn senest skal være implementeret 4 måneder efter lovens ikrafttræden.

Der er herudover foretaget ændringer af sproglig, redaktionel og lovteknisk karakter.

3. Bemærkninger til lovudkastets enkeltelementer

3.1 Minimumsnormeringer i daginstitutioner

3.1.1 Overordnede bemærkninger til minimumsnormeringer

Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL) og Lederforeningen i BUPL kvitterer for, at der med lovforslaget nu endelig bliver et lovfastsat minimum for, hvor få pædagogiske personaler, der må være til børnene. BUPL fremhæver, at kommunerne igennem mange år ifølge BUPL uhindret har kunnet spare og skære på normeringerne i daginstitutionerne. BUPL finder, at der med loven lægges den bund, som forhindrer, at presset fra et stigende børnetal i de kommende år resulterer i yderligere besparelser. En bund, som de næste skridt i genopretningen af normeringerne i landets daginstitutioner skal bygge ovenpå.

Børnenes bureau hilser overordnet forslaget om en forbedring af børns vilkår, når de befinder sig i vuggestue eller børnehave, velkomment. Børnenes bureau anbefaler dog også, at der indsættes henvisninger til Børnekonventionen i lovtekst og bemærkninger.

Børnerådet bifalder intentionen bag forslaget om at skabe trygge børnefællesskaber og ønsket om at sikre høj kvalitet i dagtilbuddene og bakker op om at sikre nærværende voksne i dagtilbuddene. Børnerådet finder, at normeringer har betydning, men det helt afgørende er, at der er den nødvendige kvalitet af den pædagogiske indsats. Børnerådet mener videre, der skal rettes en øget opmærksomhed på, om det enkelte dagtilbud har tilstrækkeligt personale med pædagogisk uddannelse til at kunne varetage den vigtige opgave, det er at være nærværende og drage omsorg for børn. Børnerådet mener derudover, at der i implementeringsfasen skal være særlig opmærksomhed på de udsatte børn.

Dansk Erhverv bakker overordnet set op om loven, der er med til at omsætte en del af intentionerne i den politiske aftale om minimumsnormeringer. Det er i Dansk Erhvervs optik positivt og et vigtigt signal om ligestilling af tilbud på tværs af ejerskabsformer, at privat ejede daginstitutioner også er omfattet af kravene om minimumsnormeringer – og også modtager en tilsvarende højere takst, så de niveaumæssigt ligger lige

med institutionerne, der indgår i kommunens forsyning ift. at kunne leve op til kravene om minimumsnormeringer.

Dansk Friskoleforening glæder sig over vedtagelsen af minimumsnormeringer på dagtilbudsområdet, og at dette nu fastsættes i dagtilbudsloven.

Dansk Industri (DI) kan generelt ikke støtte forslaget som fremlagt. Det er DI's klare opfattelse, at forslaget om centralt fastlagte minimumsnormeringer er udtryk for en forsimplet og ufleksibel tilgang til kvalitetsudvikling på dagtilbudsområdet. DI finder, at antallet af pædagoger pr. barn kun betragtes som én blandt en række relevante indikatorer for kvaliteten i de enkelte dagtilbud, hvorved et snævert fokus på at sikre højere normeringer ikke nødvendigvis vil resultere i de størst mulige kvalitetsforbedrende effekter på tværs af dagtilbud og kommuner. Derudover finder DI, at udmøntningen af nationalt fastsatte minimumsnormeringer vil have som konsekvens, at kommuner, daginstitutionsledere (på tværs af ejerformer) og forældre vil opleve mindre frirum til selv at tilrettelægge og tilpasse indsatserne i de enkelte institutioner med udgangspunkt i børnenes behov og lokale forhold. Det grundlæggende udgangspunkt for DI er, at kommunale og private daginstitutioner skal behandles ligeværdigt med udgangspunkt i, at pengene skal følge barnet, og at der er mulighed for at tilvejebringe en tilfredsstillende kvalitet uanset hvilken ejerform, der anvendes. Det er DI's vurdering, at udkastet til lovforslaget ikke i tilstrækkelig grad skaber tryghed om, at de ikke-kommunale tilbud behandles på lige fod med de kommunale, særligt mht. vilkår for tilsyn samt ved opgørelse, administration og udmøntning af midler til minimumsnormeringer.

Daginstitutionernes Lands-Organisation (DLO) glæder sig over, at det er tilfældet, at flere børn i højere grad vil få glæde af øgede normeringer i deres daginstitutioner, og at krav om minimumsnormeringernes niveau nu fastsættes i dagtilbudsloven.

Familiepolitisk Netværk anbefaler, at man i lovtæksten præciserer vigtigheden af omsorg og tryk tilknytning ift. børns udvikling, læring og trivsel, også som et afgørende formål med samværet mellem børn og de ansatte.

FOA – Fag og Arbejde bemærker, at lavere normeringer i daginstitutionerne i højere grad vil give personalet mulighed for at udføre pædagogisk arbejde med børns trivsel, udvikling læring og dannelse, der tager sit udgangspunkt i børnenes behov.

Foreningen til gavn for børn og unge (FOBU) kan overordnet tilslutte sig intentionen om, at der skal være en fornuftig bemanning i de enkelte dagtilbud (minimumsnormeringer).

Forældrenes Landsorganisation (FOLA) bakker op om lovforslaget om minimumsnormeringer og ser frem til at dette indskrives i dagtilbudsloven. FOLA mener, at minimumsnormeringer angiver den grundnormering, som bør være i alle dagtilbud, og at det derfor også vil være hensigtsmæssigt at opgøre minimumsnormeringer på institutionsniveau. FOLA ser frem til dette behandles i 2023. FOLA anerkender, at der ikke for nuværende er tilgængeligt data, der gør det muligt at opgøre minimumsnormeringer på institutionsniveau.

Kommunernes Landsforening (KL) bemærker, at det er positivt, at lovforslaget giver mulighed for, at kommunerne kan hæve normeringerne generelt og samtidig kan prioritere de steder, hvor der er flest sårbare børn og udfordringer. KL noterer, at det fortsat er kommunernes ansvar at organisere dagtilbudsrådet med afsæt i lokale behov, herunder også med hensyn til institutionernes størrelse og placering.

Landssammenslutningen af foreninger for selvstændige børnepassere bemærker, at de er glade på vegne af de børn, der nu sikres, at der er mere pædagogisk personale i deres vuggestue eller børnehave.

Selveje Danmark glæder sig generelt over aftalen om øgede normeringer i dagtilbud. De finder det helt afgørende, at de næste generationer tilbydes styrkede dagtilbud med et relevant antal fagligt kompetente voksne omkring dem.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Børne- og Undervisningsministeriet har noteret sig høringsparternes generelle bemærkninger til forslaget om minimumsnormeringer i daginstitutioner, herunder at flere høringsparter overordnet set er positive over for intentionen om at forbedre normeringerne i landets daginstitutioner.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

3.1.2 Minimumsnormeringskravet på 1:3 i vuggestuer og 1:6 i børnehaver

Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL) og Lederforeningen i BUPL er tilfredse med formuleringen og kravet om, at ”kommunalbestyrelsen skal **sikre** en normering i kommunale, selvejende og udliciterede daginstitutioner efter § 19, stk. 2-4, og puljeordninger efter §§ 102 og 103, som indebærer, at der minimum er ét pædagogisk personale pr. tre børn i alderssvarende daginstitutioner til 0-2-årige og ét pædagogisk personale pr. seks børn i alderssvarende daginstitutioner til 3-årige og indtil skolestart”. (BUPL’s markering). BUPL finder det imidlertid ærgerligt, at udliciterede daginstitutioner indgår i teksten, da aftalepartierne netop har besluttet, at denne driftsform skal udfases. BUPL vil derfor foreslå, at det fjernes. BUPL bemærker desuden, at puljeordninger er medtaget i formuleringen, men at det ikke fremgår af bemærkningerne, hvad dette konkret betyder. BUPL bemærker videre, at der heller ikke er en uddybning af, hvor mange puljeinstitutioner, der fortsat eksisterer, og om alle indgår fuldt i den kommunale forsyningsforpligtelse. Såfremt de snarere drives som privatinstitutioner, vil BUPL foreslå, at de i stedet omfattes af stk. 4.

Børnenes bureau anbefaler at dagtilbudslovens foreslåede § 19 a suppleres med en generalklausul, som sætter børnenes trivsel i det enkelte dagtilbud i centrum for vurderingen af, om normeringen er tilstrækkelig. Børnenes bureau anfører, at en sådan generalklausul er udtryk for, at det til enhver tid skal være børnenes tarv, der afgør, hvorvidt normeringen i det enkelte dagtilbud er fyldestgørende og ikke blot overholdelsen af lovens minimumsstandarder. Bestemmelsen vil ifølge Børnenes bureau betyde, at dagtilbuddet, selvom dagtilbuddet har den normering, der som minimum kræves efter den foreslåede nye § 19 a, til enhver tid er forpligtet til af egen drift at foretage en konkret vurdering af normeringen med udgangspunkt i de enkelte børns behov.

Børnenes bureau anbefaler videre, at den foreslåede § 19 a udvides, således at dagtilbud skal have mindst 1 medarbejder pr. 2 børn, når børnene er under 1 år, idet de finder den foreslåede normering på 1:3 utilstrækkelig, hvor der er tale om spædbørn under 1 år.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Med aftalen om minimumsnormeringer af 5. december 2020 mellem regeringen og Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten og Alternativet er det aftalt, at der fra 1. januar 2024 skal indføres lov-bunde minimumsnormeringer på 1 pædagogisk personale pr. 3 børn i vuggestuer og 1 pædagogisk personale pr. 6 børn i børnehaver.

Det er videre aftalt, at minimumsnormeringerne skal gælde for kommunale og selvejende daginstitutioner samt privatinstitutioner og puljeordninger. Privatinstitutioner er omfattet indirekte via kommunens tilsyn og godkendelseskriterier, idet kommunerne skal opstille som en forudsætning for tildeling af midler, at privatinstitutioner skal have mindst samme normeringsniveau som daginstitutionerne under den kommunale forsyning. Som en del af initiativ 6 i den politiske aftale om nye rammer og regler for private tilbud er det endvidere aftalt, at driftsformen udliciterede daginstitutioner efter dagtilbudslovens § 19, stk. 4 udfases.

Som beskrevet i lovforslaget håndteres initiativ 6 i den politiske aftalen vedr. private tilbud i særskilt lovforslag. Da aftalen om at udfase udliciterede daginstitutioner er beskrevet i aftalens afsnit 6, vil udfasningen af udliciterede daginstitutioner indgå i det kommende lovforslag om nye regler og rammer for private tilbud. Indtil da er udliciterede daginstitutioner fortsat reguleret i dagtilbudsloven. Det foreslås derfor, at udliciterede daginstitutioner omfattes af den foreslåede bestemmelse om minimumsnormeringer i daginstitutioner på linje med øvrige typer af daginstitutioner oprettet efter dagtilbudsloven. Børne- og Undervisningsministeriet er ikke bekendt med, at der i dag eksisterer udliciterede daginstitutioner.

Puljeordninger er private ordninger til børn, der drives på baggrund af en driftsaftale med kommunalbestyrelsen. Puljeordninger indgår i den kommunale forsyning, hvorfor puljeordninger også foreslås omfattet af minimumsnormeringer, jf. den foreslåede § 19 a, stk. 1. Ifølge Danmarks Statistiks opgørelse var der i 2020 44 puljeordninger på landsplan.

Fsva. Børnenes bureaus forslag om en generalklausul om børnenes trivsel og om en normering på et pædagogisk personale pr. to børn under et år bemærkes, at det falder uden for den politisk aftalte model, herunder den afsatte økonomi.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

3.1.3 Opgørelsen af minimumsnormeringer

Aarhus Kommune bemærker, at nedjusteringen af ledere i normeringsopgørelsen kan betyde, at kommunerne erstatter ledere med andet pædagogisk personale, og staten dermed påvirker ledelsesstrukturen i kommunerne, hvilket Aarhus Kommune ikke anser for hensigtsmæssigt.

Børne- og Kulturchefforeningen (BKF) ser positivt på, at lovforslaget giver kommunerne mulighed for at hæve normeringerne generelt og samtidig kan prioritere de steder, hvor der er børn med særlige behov og udfordringer. Det er ifølge BKF væsentligt, at det fortsat er et kommunalt ansvar at organisere og tilrettelægge opgaveløsning på dagtilbudsområdet, ligesom det fortsat er kommunernes ansvar at organisere dagtilbudsområdet med afsæt i lokale behov, herunder også med hensyn til institutionernes størrelse og placering.

Børne- og Ungdomspædagernes Landsforbund (BUPL) og Lederforeningen i BUPL ser det som en rigtig og uhyre vigtig beslutning, at det med lovforslaget sikres, at de statslige puljer til sociale normeringer

ligger ud over kravet om minimumsnormering og fortsat skal udmøntes til institutionerne. BUPL bemærker videre, at den foreslåede lederandel på 85 pct. på ingen måde afspejler virkeligheden i daginstitutionerne. Udover at lederne ifølge BUPL og Lederforeningen slet ikke bør tælles med i normeringen, så er der brug for en selvstændig målsætning omkring ledelsesspænd i daginstitutionerne. Der bør ifølge BUPL og Lederforeningen sikres pædagogfaglig ledelse tæt på medarbejderne for at styrke og sikre kvaliteten.

BUPL og Lederforeningen finder det herudover meget bekymrende, at der med loven ikke gives en garanti for, at pædagogandelen som minimum fastholdes. Faktisk nævnes der intet i lovforslaget om krav til faglighed eller pædagogandel – heller ikke i bemærkningerne.

Børnenes bureau anbefaler at den foreslåede § 19 a, stk. 3 justeres, så minimumsnormeringen opgøres på institutionsniveau fra lovens ikrafttrædelse. Børnenes bureau finder ingen saglig begrundelse for at vente yderligere flere år, tværtimod.

Børnenes bureau anbefaler herudover på det kraftigste, at det sikres, at enhver tildeling af ekstra ressourcer på baggrund af, at børn har behov for ekstra voksenkontakt, aldrig mindsker andre børns voksenkontakt. Samtlige ekstra ressourcer skal således ifølge Børnene bureau holdes ude af normeringsopgørelsen.

Dansk Friskoleforening mener, der kan være en fare for, at ikke alle børn reelt oplever gevinsten ved minimumsnormeringerne, idet disse kan opfyldes på tværs af den enkelte kommunes institutioner.

Dansk Industri (DI) bemærker, at der kan identificeres en række uklarheder og uhensigtsmæssigheder vedr. opgørelsesmetoden (vedr. den foreslåede §19 a, stk. 5), som forhåbentligt vil blive adresseret i vejledninger fra ministeriet: Dels fremgår det af bemærkningerne til udkastet, at støttepersoner vil indgå i opgørelserne. DI bemærker, at det på nuværende tidspunkt ikke er muligt at registrere de støttepersoner, der er tildelt og betalt af kommunen i opgørelsen hos Danmarks Statistik, mens de støttetimer, som de private dagtilbud selv udfylder med egne medarbejdere, kan indgå. DI finder, at disse to typer støttepersonale fremadrettet bør sidestilles. Derudover peger DI på, at den foreslåede opgørelsesmetode indebærer, at normeringen umiddelbart kan stige, hvis man som institution har medarbejdere på barsel og ansætter barselsvikarer i fraværperioden. Tilsvarende kan normeringen stige som følge af et højt sygefravær, hvis tilkaldvikartimerne tælles med.

Daginstitutionernes Landsorganisation (DLO) bemærker, at indfrielse af kravet om minimumsnormeringer skal opgøres som gennemsnit på kommuneplan, foreløbigt indtil 2023, ikke sikrer, at alle børn i daginstitutioner oplever øgede normeringer. Ligeledes er det ifølge DLO betænkeligt, at fraværsmeldte medarbejdere indgår i normeringsopgørelsen. DLO påpeger videre, at lovforslaget desuden ikke sikrer, at en defineret andel af normeringerne anvendes i reel tid med børnene. Derved må lovforslagets beskrivelse af øgede normeringer ses som en bruttotildeling til kommunens budgetområde og kan ifølge DLO ikke hverken i praksis eller i sig selv sikre, at børnene oplever øgede normeringer. DLO stiller derfor spørgsmålstegn ved, om den valgte model kan indfri forventningen om normeringernes betydning for øget kvalitet i det enkelte dagtilbud og ser frem til en mere konkret bestemmelse om normeringskrav på institutionsniveau.

Familiepolitisk Netværk foreslår, at lovteksten er mere specifik og nøjagtigt angiver, fx i form af faktabokse eller link til Danmarks Statistik, hvad begrebet minimumsnormeringer ifølge lovteksten rent faktisk dækker over. Familiepolitisk netværk forventer videre, at det i lovteksten gøres mere klart og tydeligt for

alle interessenter og også lovgivere, at minimumsnormeringer som et kommunalt gennemsnit baseret på tal fra Danmarks Statistik, fratrukket ledere, ikke er ensbetydende med, at der i det enkelte dagtilbud og på den enkelte stue er minimumsnormeringer.

FOA – Fag og Arbejde noterer sig, at det er aftalt, at ledere vil skulle indgå i normeringsopgørelsen med en vægt på 0,85. FOA havde ønsket, at lederen skulle indgå med en lavere vægt, idet FOA's egne undersøgelser peger på, at lederne gennemsnitligt tilbringer langt mindre tid sammen med børnene. FOA undrer sig over, hvilke beregninger eller undersøgelser, der ligger til grund for, at lederne skal indgå med netop 85 pct.

Forældrenes Landsorganisation (FOLA) bakker op om følgende elementer i den nye opgørelse af normeringer: 1) at pædagogiske personale ressourcer opgøres som fuldtidsækvivalenter og 2) at pædagogiske medarbejdere finansieret af den statslige pulje til sociale normeringer i daginstitutioner med mange børn i udsatte positioner ikke tælles med i opgørelsen.

FOLA anser det som problematisk, at lovforslaget lægger op til, at lederne skal tælle med 85 procent i normeringsopgørelsen på 1:3 og 1:6. FOLA mener, at det kun er personale, som er sammen med børnene, der bør tælles med i opgørelsen af normering, som jo i denne sammenhæng angår antal børn pr. ansat.

FOLA anbefaler videre, at fagpersonaler med særligt rettede inklusionsopgaver ikke tælles med i normeringsstatistikken, og at lov om minimumsnormeringer indeholder en passus om at minimumsnormeringer ikke må føre til en udhuling af det gældende uddannelsesniveau i den enkelte kommune. FOLA går ind for, at minimum 70% af personalet skal være uddannet.

HvorErDerEnVoksen anbefaler, at opgørelsen for minimumsnormeringer som gennemsnit skal gælde på institutionsniveau i kommunerne. Herved effektuerer man formålet med lovgivningen, at minimumsnormeringer skal gælde som et 'minimum for ALLE børn' uanset postnummer eller institution. Sociale normeringer skal ifølge HvorErDerEnVoksen naturligvis komme oveni og dermed sender man et klart signal om forskellen på minimum og sociale normeringspuljer. #HvorErDerEnVoksen anbefaler derfor at den foreslåede § 19 a, stk. 3 justeres, så minimumsnormeringen opgøres på institutionsniveau fra lovens ikrafttrædelse og at det illustreres, hvordan dette omsættes i børnenes hverdag ved beregninger af reelle normeringer og gennemsnitlighed på disse tal for alle forældre.

Kommunernes Landsforening (KL) finder det positivt, at normeringer opgøres som et årligt gennemsnit i kommunen. Det er afgørende, at kommunen kan prioritere ressourcerne der, hvor behovet er størst. Derfor er det helt centralt for KL, at normeringer også fremadrettet opgøres som et kommunalt årligt gennemsnit. KL finder det positivt, at lovbemærkningerne understreger, at det fortsat er den enkelte kommune, som har ansvaret for at tilrettelægge dagtilbudsstrukturen.

KL finder det endvidere positivt, at opgørelsesmetoden tager afsæt i den eksisterende normeringsopgørelse. Opgørelsesmetoden er helt central for kommunernes mulighed for at overholde kravet om minimumsnormeringer, og hvis metoden løbende ændres, vil det ifølge KL forskyde kommunernes normeringstal og vanskeliggøre kommunens mulighed for at styre området. Det er afgørende for KL, at eventuelle ændringer af opgørelsesmetoden fuldt ud modsvares af kompensation til kommunale merudgifter.

KL bemærker, at jo mindre lederne indgår i de lovbestemte personalekrav, jo mindre vil incitamentet til at have mange ledere på området være. KL finder det afgørende, at der ikke fastsættes et lovkrav om den præcise medarbejdersammensætning. Det er et anliggende for kommunerne som arbejdsgiver og for de lokale ledere. Men KL noterer sig, at der er et ønske blandt forligskredsen om at følge med i udviklingen, og KL indgår gerne i videre dialog herom. KL finder det endvidere centralt, at opgørelsen af normeringerne bygger på valide data, herunder i dagtilbudsportalen og institutionsregisteret.

Landsorganisationen Danske Daginstitutioner (LDD) billiger selve rammen omkring minimumsnormeringer, som er beskrevet. Dog bør betegnelsen "pædagogisk personale" præciseres, hvis udgangspunktet er uddannet pædagogisk personale. LDD ønsker herudover, at lederen – uagtet dagtilbuddets størrelse – altid ligger ud over den grundlæggende normeringsnøgle.

Selveje Danmark finder det ikke hensigtsmæssigt at kravet om minimumsnormeringer opgøres som et gennemsnit på kommuneplan. Ydermere finder Selveje Danmark det relevant, hvis kravet om minimumsnormeringer i højere grad blev udspecificeret i forhold til konkret pædagogisk arbejde med børnene i reel tid på institutionen og ikke som en bruttotildeling til kommunens budgetområde.

Selvejende og private institutioners forening (SPIFO) er enig med de partier, der havde foretrukket, at opgørelsen og dokumentationen af overholdelsen af minimumsnormeringer burde ske på institutionsniveau og ikke på kommuneniveau. SPIFO bemærker videre, at den forslåede vægtning af ledernes arbejdstid på 0,85 slet ikke er i overensstemmelse med virkeligheden.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Som en del af aftalen om minimumsnormeringer af 5. december 2021 er det besluttet mellem aftalepartierne, at det kommende lovkrav om minimumsnormeringer fra 2024 skal opgøres som et årligt gennemsnit på kommuneniveau. Dette giver mulighed for lokal politisk prioritering ud fra lokale hensyn såsom børnegruppens sammensætning, daginstitutionernes størrelse og placering mv.

Aftalepartierne er samtidig enige om, at drøfte muligheden for og hensigtsmæssigheden af eventuelt lov-bundne minimumsnormeringer på institutionsniveau i 2024, når der foreligger viden om, hvordan kommunerne indfaser de lovbundne minimumsnormeringer, og når de nødvendige data om bl.a. normeringer på institutionsniveau foreligger på et tilstrækkeligt valideret grundlag.

Det fremgår videre af den politiske aftale, at opgørelsen af normeringer følger Danmarks Statistiks opgørelsesmetode, dog med tre ændringer, som omfatter 1) at børn under tre år i børnehaven skal sikres en normering på 1 pædagogisk personale pr. 3 børn frem til den 1. i måneden efter, barnet er fyldt tre år, 2) at ledere skal indgå med en vægt på 85 pct. frem for 100 pct. og 3) at personale ansat som følge af statslige puljemidler til sociale normeringer ikke skal indgå. Den konkrete vægtning af ledere er fastsat af aftalepartierne som en del af den samlede aftale om minimumsnormeringer, og med udgangspunkt i den økonomiske ramme, som er afsat til aftalen med hhv. Aftale om finansloven for 2020 og Aftale om finansloven for 2021.

Med "pædagogisk personale" forstås pædagoger, pædagogiske assistenter, pædagogmedhjælpere og pædagogiske ledere, herunder indgår vikarer for pædagogisk personale og støttepersonale. Pædagogstuderende og pædagogiske assistentelever indgår ligeledes, men med en vægt der tager højde for deres praktiktid og skoletid. Der korrigeres i opgørelsen ikke for fravær blandt det pædagogisk personale som følge af fx ferie

eller sygdom, dog med undtagelse af fravær som følge af barsel. Dette tilsvares, at der i opgørelsen heller ikke korrigeres for børnenes sygefravær eller ferie. Der eksisterer i dag ikke et datagrundlag til at fraregne fravær blandt børn og personale som følge af fx sygdom eller ferie, og det er vurderingen, at det vil kræve omfattende registreringer, som vil tage tid fra arbejdet med børnene, såfremt det vil skulle fraregnes.

Den konkrete opgørelsesmetode foreslås med lovforslaget fastsat i bekendtgørelse. Der henvises i den forbindelse til afsnit 3.1.6 i dette høringsnotat. Bekendtgørelsen forventes ligeledes at blive suppleret af en orienteringsskrivelse fra ministeriet, der yderligere uddyber opgørelsesmetoden.

Det er med aftalen om minimumsnormeringer af 5. december 2020 ikke aftalt, at der skal fastsættes et lovkrav for den uddannelsesmæssige fordeling mellem pædagogisk personale i daginstitutioner. Det fremgår af aftalen, at det i tillæg til mere pædagogisk personale er vigtigt for aftalepartierne, at det pædagogiske personale har de rette kvalifikationer. Aftalepartierne er derfor enige om årligt at følge udviklingen i uddannelsessammensætningen blandt det pædagogiske personale i dagtilbud på baggrund af uddannelsessammensætningen i 2020. Det fremgår også af aftalen, at det er forventningen, at midlerne til minimumsnormeringer samlet set anvendes på en måde, så den nuværende uddannelsessammensætning blandt personalet som minimum fastholdes. Det ligger til grund for beregningsforudsætningerne bag den foreslåede kompensation, at den nuværende stillingsmæssige fordeling blandt det pædagogiske personale kan fastholdes. Der er med aftalen endvidere afsat midler til opkvalificering af det pædagogiske personale fra 2023 og frem.

Endelig bemærkes, at det endvidere fremgår af den politiske aftale om minimumsnormeringer, at aftalepartierne opfordrer til, at kommunerne arbejder hen imod, at forældre får et lokalt indblik i den "praktiske oplevede normering" i de enkelte daginstitutioner. Der vil for at understøtte dette blive udviklet et konkret redskab til kommunerne, der med udgangspunkt i kommunale opgørelser af bl.a. det pædagogiske personales tid med børnene, ledernes rolle i hverdagen, sygefravær og øvrige særlige lokale hensyn kan anvendes til at komme nærmere en opgørelse af en "praktisk oplevet normering" i de enkelte daginstitutioner i kommunen. Der er afsat en reserve på 5 mio. kr. til dette arbejde i 2022.

Det er skrevet ind i lovforslagets indledning, at det fremgår af den politiske aftale om minimumsnormeringer, at det er forventningen, at midlerne til minimumsnormeringer samlet set anvendes på en måde, så den nuværende uddannelsessammensætning blandt personalet som minimum fastholdes. Det ligger til grund for beregningsforudsætningerne bag den foreslåede kompensation, at den nuværende stillingsmæssige fordeling blandt det pædagogiske personale kan fastholdes.

Bemærkningerne har herudover ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

3.1.4 Normeringen for børn under tre år i børnehave

Børne- og Kulturchefforeningen (BKF) bemærker, at der er et særligt opmærksomhedspunkt i forhold til lovforslaget, som BKF gerne vil bede om genovervejes. I beregningen af minimumsnormeringerne fremgår det, at børnene skal tælle som vuggestuebørn til og med den måned, hvor barnet bliver 3 år. BKF har undersøgt sagen og umiddelbart ser det ud til, at i langt hovedparten af kommunerne bliver et barn børnehavebarn i den måned, barnet fylder 3 år. Hvis den udregning af minimumsnormeringerne fastholdes, vil det ifølge BKF betyde et fald i kommunernes normeringer, som BKF ikke mener, man kan være tjent med. Lovforslaget vil således ifølge BKF medføre yderligere merudgifter for kommunerne, hvis de skal leve op til minimumsnormeringskravet, og hvis kravet medfører en senere overflytning af barnet, vil det betyde behov for yderligere kapacitet i dagplejen og i vuggestuerne.

Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL) og Lederforeningen i BUPL bifalder det foreslåede krav om, at vuggestuenormeringen skal følge med børnene, hvis de flyttes i børnehave, inden de er fyldt 3 år. Ifølge BUPL og Lederforeningen vil det få stor betydning for børnene, fordi det fremadrettet ikke kan bruges som sparemanøvre at lave tidlig overflytning af vuggestuebørn til børnehave. Dermed vil eventuel beslutning om tidlig overflytning alene bero på pædagogiske hensyn - ikke økonomiske. BUPL og Lederforeningen foreslår endvidere, at der indsættes et "minimum" i det foreslåede § 19 a, stk. 2. BUPL ønsker det herudover tydeliggjort i bemærkningerne, at: "kommunerne som udgangspunkt forpligtes til at lade vuggestuenormeringen følge med barnet frem til den 1. i måneden efter barnet er fyldt 3 år, uanset om barnet er flyttet i børnehave". Hvis kommunen planlægger en gennemsnitlig vuggestuenormering, som er bedre end lovens minimum på et pædagogisk personale til tre børn, skal kommunerne ifølge BUPL og Lederforeningen også lade den bedre normering følge med de børn, der rykker i børnehave, inden de er fyldt tre år.

Børnenes bureau bemærker, at det forekommer vanskeligt at gennemskue, hvordan det sikres, at en normering, som på papiret følger barnet på baggrund af barnets alder, reelt kommer til at gavne barnet på gulvet. Børnenes bureau anbefaler derfor, at det bør sikres, at børn ikke rykker fra vuggestue til børnehave for tidligt. Børnenes bureau har ikke kendskab til eksempler, hvor et barn er blevet rykket for sent, og det bør sikres, at enhver rykning altid er i barnets interesse.

Dansk Industri (DI) bemærker, at kravet om, at børn under tre år, der går i et alderssvarende tilbud for 3-årige inden skolestart, skal modtage en normering på minimum 1 pædagogisk personale pr. 3 børn, fremstår unødigt indskrænkende for den enkelte daginstitutionsleders muligheder for at fordele ressourcerne internt i institutionen. Personalet og forældrene er ifølge DI de mest kompetente til at vurdere, hvor mange og hvilke ressourcer, der skal afsættes til det enkelte barn.

FOA – Fag og Arbejde vil gerne rose aftalepartierne for at foreslå, at børn under tre år, der går i et alderssvarende dagtilbud for 3-årige, skal modtage en normering svarende til minimum 1 pædagogisk personale per tre børn.

Forældrenes Landsorganisation (FOLA) bakker op om at børn tælles som vuggestuebørn i normeringshenseende, indtil de er fyldt 3 år. FOLA opfordrer til, at det i denne sammenhæng også anføres at børn, der fylder 6 år, mens de går i dagtilbud, fastholder normeringen fastsat til børn i alderen 3-6 år.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Partierne bag aftalen om minimumsnormeringer af 5. december 2020 har ønsket, at det skal være pædagogiske hensyn frem for økonomi, som styrer tidspunktet for oprykning til børnehave. Med lovforslaget foreslås det derfor, at børn, der starter i børnehave, før de er fyldt tre år, skal have en normering svarende til minimum 1 pædagogisk personale per 3 børn frem til den 1. i måneden efter at barnet er fyldt tre år. BUPL og Lederforeningen foreslår i den forbindelse, at der indsættes et "minimum" i det foreslåede § 19 a, stk. 2. Dette er imødekommet.

I forhold til børn, der fylder 6 år, mens de går i daginstitution, bemærkes, at det foreslåede krav om minimumsnormeringer vil gælde alle børn i daginstitutioner frem til skolestart. Børn, der fylder 6 år, mens de går i daginstitution, vil med lovforslaget således også være omfattet af kravet om minimum et pædagogisk personale pr. seks børn.

I forhold til BUPL og Lederforeningens forslag om at stille det som et krav, at kommuner, som har prioriteret en bedre vuggestuenormering end det lovfastsatte minimum, forpligtes til at lade denne normering følge børn under tre år i børnehaven, bemærkes, at det falder uden for den politiske aftale, herunder den afsatte økonomi.

Der er i beregningerne bag den foreslåede kompensation til kommunerne taget højde for, at normeringen skal følge barnets alder, således at børn under tre år skal sikres den lovfastsatte minimumsnormering for vuggestuer på en pædagogisk personale pr. tre børn. Det bemærkes i den forbindelse, at de økonomiske konsekvenser af lovforslaget DUT-forhandles med KL.

Der er i den foreslåede § 19 a, stk. 2, tilføjet et "minimum". Lovforslagets bemærkninger er tilsvarende konsekvensrettet. Bemærkningerne har ikke i øvrigt givet anledning til justeringer i lovforslaget.

3.1.5 Lovkrav om minimumsnormeringer i privatinstitutioner

Børne- og Ungdomspædagernes Landsforbund (BUPL) og Lederforeningen i BUPL bemærker, at tilsynet med, om privatinstitutioner har samme normeringsniveau som det gennemsnitlige niveau i kommunen, bør ske ved, at kommunerne forpligtes til fra starten af året at melde det forventede gennemsnitlige normeringsniveau ud i daginstitutioner under den kommunale forsyning.

BUPL og Lederforeningen forholder sig herudover kritisk til, at der i forslaget ligger et skærpet normeringskrav alene for privatinstitutioner, idet det vil gælde for den enkelte institution. BUPL ser gerne, at der på sigt bliver krav om minimumsnormeringer på institutionsniveau, men det fremlagte lovforslag kræver alene, at privatinstitutioner har forpligtelser på institutionsniveau, mens kommunale institutioner vil kunne ligge dårligere, hvis blot andre kommunale institutioner ligger bedre. BUPL kan nære en bekymring for, om kombinationen af dette krav til normeringerne i privatinstitutioner kombineret med manglende krav til pædagogandel i realiteten vil udhule pædagogandelen i privatinstitutionerne.

BUPL og Lederforeningen nævner ligeledes, at det driftstilskud, som privatinstitutioner får i henhold til loven, ikke rummer udgifter til støttepædagoger m.v. I henhold til lovforslaget vil støttepædagoger m.v. blive medregnet i det kommunale normeringsgennemsnit. Det understreger ifølge BUPL og Lederforeningens dels nødvendigheden af at opføre institutionsnormeringer uden støtte og visiteret specialindsats, men gør også sammenhængen mellem betingelser og krav i forhold til privatinstitutioner uklare.

Dansk Erhverv opfordrer til, at dialogen med de private institutioner om dokumentationen af normeringen i institutionen i praksis ikke bliver for administrativ tung og at dokumentationskravene bliver simple og passende til den driftsmæssige hverdag i en institution.

Dansk Friskoleforening bemærker, at det, som også gengivet i flere tidligere høringsvar, er en væsentlig problemstilling for de private daginstitutioner på 0-2 årsområdet, at der ikke er lige forudsætninger for at leve op til kravet om minimumsnormeringerne, som der er i kommunen. Dette da finansieringen af minimumsnormeringerne opnås igennem driftstilskuddet – hvilket for netop denne gruppe af dagtilbud, bliver beregnet på baggrund af den gennemsnitlige budgetterede driftsudgift pr. barn i et aldersvarende dagtilbud, og ikke de gennemsnitlige udgifter i aldersvarende daginstitution. Dette medfører ifølge Dansk Friskoleforening, at det normeringskrav, der stilles de private institutioner, er knyttet op på daginstitutioner,

hvorimod driftstilskuddet beregnes på baggrund af både daginstitutioner og dagpleje (som ikke er omfattet af minimumsnormeringskravene).

Dansk Industri (DI) bemærker, at det ikke fremgår tydeligt af forslaget, hvilken periode, der tages udgangspunkt i, når private dagtilbud skal leve op til det kommunale årlige gennemsnit for normeringer (§19 a stk. 4). Det er problematisk for ligebehandlingen af tilbud, hvis private institutioner i et givet år skal leve op til en gennemsnitlig normering, der først kan opgøres, når det pågældende år er gået. Dertil anfører DI, at kravet om at privatinstitutioner som minimum skal leve op til de gennemsnitlige normeringer i de kommunale institutioner (efter indførelse af minimumsnormeringer) udgør en stramning af kravene til de private institutioner. DI finder, at privatinstitutioners fleksibilitet derved indskrænkes ift. at kunne udvikle alternative tilbud og dermed mangfoldigheden i de valgmuligheder, forældrene har til rådighed. Det står endvidere ikke klart for DI, hvad konsekvenserne vil være for dagtilbud, der ikke lever op til kravene.

Daginstitutionernes Lands-Organisation (DLO) bemærker, at det fortsat er en væsentlig problemstilling, at de budgetterede nettodriftsudgifter til dagplejeområdet, som ikke omfattes af minimumsnormeringerne, fortsat indgår i beregningsgrundlaget for driftstilskuddet til private daginstitutioner som optager børn i alderen 0-2 år. DLO finder, at det medfører en markant ulighed i muligheden for at imødekomme det gennemsnitlige normeringsniveau i kommunens daginstitutioner. Det vil ifølge DLO som konsekvens over indfasningsårene blive tiltagende vanskeligere for de private dagtilbud, der optager børn i 0-2 årsalderen, at indfri normeringskravet, ligesom det vil være en vedblivende udfordring i fremtiden efter fuld indfasning af minimumsnormeringerne.

FOA – Fag og Arbejde ønsker i afsnit 3.1.1 vedr. godkendelseskriterier en ændring, så ordet *pædagogandel* i tredje afsnit ændres til *andel uddannet pædagogisk personale*.

Foreningen til gavn for børn og unge (FOBU) bemærker, at det er særdeles vigtigt, at der er gennemsigthed i de kommunale budgettildelinger til de selvejende og private dagtilbud, således at det er tydeligt, at der – i lighed med de kommunale institutioner – er økonomisk mulighed for at leve op til minimumsnormeringerne. Det er ifølge FOBU derfor vigtigt, at der fra landspolitisk side kommer en tydelig melding om, at private, selvejende og kommunale dagtilbud ikke må forskelsbehandles økonomisk i forhold til at kunne leve op til minimumsnormeringer.

FOBU bemærker videre, at i forhold til en eventuel indberetning fra dagtilbuddene om deres normeringer er det endvidere vigtigt at sikre, at det kan ske enkelt og ubureaukratisk. FOBU forudsætter i øvrigt i den forbindelse, at der ikke er nævneværdige administrative udgifter knyttet hertil.

Kommunernes Landsforening (KL) bemærker, at det fremgår af den foreslåede §19 a, stk. 4, at kommunalbestyrelsen skal sikre, at normering i privatinstitutioner mindst svarer til den årlige gennemsnitlige normering i daginstitutioner, som indgår i den kommunale forsyning. Det fremgår ligeledes af lovforslagets bemærkninger, at kommunerne skal føre tilsyn i private tilbud med inddragelse af både kvalitative og kvantitative data, herunder fx data om normering og sygefravær. Da kommunalbestyrelsen ikke har adgang til privatinstitutionens budgetter, data om normeringer eller sygefravær mv., vil det ifølge KL være ressourcekrævende for kommunerne at leve op til tilsynsforpligtelsen på dette område. KL anfører derfor, at det bør fremgå tydeligt i loven, at privat-institutionerne har pligt til at indsende den nødvendige information til den kommunale forvaltning.

Selveje Danmark finder det ikke hensigtsmæssigt, at de budgetterede nettodriftsudgifter til dagplejeområdet, der ikke omfattes af minimumsnormeringer, stadig indgår i beregningsgrundlaget for driftstilskuddet til privatinstitutioner, hvis målgruppe blandt andet er børn fra 0-2 år. Det vil ifølge Selveje Danmark generere en ulighed i relation til en opfyldelse af det gennemsnitlige normeringsniveau, og institutioner af denne type vil få svært ved at indfri de kommende normeringskrav. Selveje Danmark vil anbefale, at man med den nye lovgivning sikrer, at institutionerne ikke belastes økonomisk eksempelvis gennem kompensation for merudgifter eller ved revision af beregningsgrundlaget for tilskuddet.

Selvejende og private institutioners forening (SPIFO) bemærker, at opgørelsen som et årligt gennemsnit i kommunen betyder, at kommunen kan fordele normeringen, så institutioner med udsatte børn/børn der kræver særlig støtte får over gennemsnittet, mens andre institutioner får mindre, og dermed mindre end den lovfæstede minimumsnormering. Dette betyder at minimumsnormeringen ikke kommer til at gælde for alle institutioner og dermed alle børn. SPIFO anfører, at der dermed ikke tale om en reel minimumsnormering for alle børn. Herudover anføres det, at privatinstitutioners tilskud vil blive beregnet ud fra kommunens gennemsnit, mens den enkelte private institution skal leve op til den lovfæstede minimumsnormering. Dette betyder at privatinstitutioner med udsatte børn/børn der kræver særlig støtte, vil få mindre end kommunale institutioner med samme børnesammensætning. I denne sammenhæng skal man være opmærksom på, at dagtilbudslovens § 27 (der ikke ændres) fastslår, at privatinstitutioner ikke kan afvise at optage et barn, med mindre der ikke er plads.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Børne- og Undervisningsministeriet har noteret sig høringsparternes bemærkninger vedrørende bl.a. beregningsgrundlaget for privatinstitutioner, og hvordan det foreslåede krav til normeringer påvirker tilbudene.

I lovforslaget foreslås det, at kommunalbestyrelsen vil skulle sikre, at normeringen i privatinstitutioner mindst svarer til den årlige gennemsnitlige normering i daginstitutioner, som indgår i den kommunale forsyning (kommunale, selvejende og udliciterede daginstitutioner og puljeordninger). Såfremt kommunens gennemsnitlige normeringsniveau er højere end den foreslåede lovfastsatte minimumsnormering, vil privatinstitutionerne i kommunen, ligeledes skulle leve op til et bedre normeringsniveau end det foreslåede minimumskrav til normering i daginstitutioner.

Med lovforslaget fastholdes de gældende tilskudsregler for privatinstitutioner. Det følger af § 36, stk. 1-3 i dagtilbudsloven, at kommunalbestyrelsen skal give et driftstilskud pr. barn, der optages i en privatinstitution, og at driftstilskuddet skal svare til de gennemsnitlige budgetterede nettodriftsudgifter eksklusive støttepædagogudgifter pr. barn i et alderssvarende dagtilbud i kommunen. Kommuner kan vælge at give et tilskud, der svarer til de gennemsnitlige budgetterede nettodriftsudgifter eksklusive støttepædagogudgifter pr. barn i en alderssvarende daginstitution. I hovedparten af kommunerne er udgifterne pr. barn i dagpleje mindre end udgifter pr. barn i en vuggestue.

Tilskudsreglerne sikrer, at driftstilskuddet til privatinstitutioner tager højde for den variation, der er mellem kommunerne på området, og at der sikres en sammenhæng i forhold til det serviceniveau, som opholdskommunen tilbyder i de offentlige dagtilbud, og som er udgangspunktet for forældrenes frie valg. Samtidig sikrer reglerne, at de kommuner, hvor dagpleje udgør en del af kommunens dagtilbud for 0-2-årige børn, og hvor dagplejen har lavere driftsudgifter end daginstitutioner, fleksibilitet til at kunne fast-

sætte et højere driftstilskud til privatinstitutioner, herunder om det skal medføre øgede udgifter på dagtilbudsområdet, hvis flere forældre vælger en plads i privatinstitution. Det bemærkes, at privatinstitutioner selv kan fastsætte forældrenes egenbetaling, og vil kunne prioritere højere forældrebetaling end i kommunens daginstitutioner.

Med lovforslaget skal kommunalbestyrelsen sikre, at privatinstitutioner opfylder mindst samme normeringsniveau, som det gennemsnitlige niveau i daginstitutioner under kommunens forsyning. Som det fremgår af lovforslaget vil det f.eks. kunne ske ved, at kommunen beder privatinstitutionen om at indsende dokumentation for dette hvert år. Der er i den forbindelse spurgt ind til, hvilket grundlag dette skal foretages på og om der stilles særlige krav til kommunens forpligtelse til at føre tilsyn hermed. Hertil bemærkes, at det er den enkelte kommune, der fastsætter de nærmere rammer for kommunens forpligtelse til at sikre, at privatinstitutioner lever op til gældende regler.

Det er tydeliggjort i bemærkningerne til den foreslåede § 19 a, stk. 4, at det eksempelvis kan være med udgangspunkt i de årlige normeringstal, der i dag offentliggøres af Danmarks Statistik, og som vil fremgå på institutionsniveau på den udvidede dagtilbudsportal, når privatinstitutionerne fra 2024 og frem vil skulle leve op til normeringskravet.

Herudover er afsnit 3.1.1 i lovforslaget, der beskriver de gældende regler for kommunalt fastsatte godkendelseskriterier for privatinstitutioner, justeret, således at "pædagogandel" er ændret til "pædagogisk uddannet personale". Dette er i overensstemmelse med de gældende regler.

Bemærkningerne har ikke herudover givet anledning til ændringer i lovforslaget.

3.1.6 Bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler for opgørelsen af normeringer

Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL) og Lederforeningen i BUPL vil anbefale, at den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse udvides, så ministeren også kan stille mere præcise krav til, at kommunerne i forlængelse af - eller i forbindelse med - vedtagelsen af det kommunale budget offentliggør og fremlægger, hvilken normering og hvilken uddannelsessammensætning, der kan forventes realiseret i kommunen i det kommende år.

Børnenes bureau anbefaler, at det ved udarbejdelsen af bekendtgørelsen, jf. den foreslåede § 19 a, stk. 5, sikres, at samtlige aktiviteter, som ikke udgør reel tid hos barnet og samtlige personale, som ikke kan anses for fyldstgørende, holdes ude af normeringsopgørelsen. Det er Børnenes bureaus opfattelse, at parametrene og den behandling af nøgletal, som indgår i den opgørelsesmodel, som er udviklet af arbejdsgruppen nedsat af Børne- og Skoleudvalget i Fredensborg Kommune (juni 2020) "omsættertabellen", bør anvendes. Endelig er det derfor Børnenes bureaus overordnede anbefaling, at de af lovforslagets bemærkninger, som skaber rammerne for bekendtgørelsens udformning, udvides til at kunne hjemle en alternativ opgørelse.

Familiepolitisk Netværk bemærker, at faglige autoriteter har anført, at institutionerne, som de har udviklet sig i dag, ikke overholder dagtilbudsloven, fordi de ikke kan – selv under optimale ledelsesforhold – sikre børns trivsel, læring og udvikling. Familiepolitisk Netværk anbefaler derfor, at ministeren snarest muligt fastsætter nærmere regler for den specifikke opgørelsesmetode med det formål gennem denne lov at garantere, at dagtilbudsloven fremover overholdes.

Dansk Friskoleforening bemærker, at det fremgår af lovforslaget, at børne- og Undervisningsministeren skal kunne fastsætte regler om, hvilke oplysninger, der skal indberettes i forbindelse med minimumsnormeringerne. Dansk Friskoleforening beder om, at der er opmærksomhed på, at administrative opgaver afvejes i forhold til den tid, der går fra kerneopgaven: børnene.

Dansk Industri (DI) bemærker, at det fremgår af bemærkningerne til udkastet (afsnit 3.1.3), at den specifikke opgørelsesmetode for krav om minimumsnormeringer vil blive fastsat på bekendtgørelsesniveau, da metoden vil have en stor detaljeringsgrad. Hertil bemærker DI, at såfremt de private og øvrige ikke-kommunale påføres yderligere administrative byrder i forbindelse med disse opgørelser, skal de også kompenseres herfor via et højere administrationstilskud.

Daginstitutionernes Lands-Organisation (DLO) finder det for så vidt angår privatinstitutioner uhensigtsmæssigt, at omfanget af og karakteren af de data, som ministeren kan forlange rapporteret, ikke angives i lovforslaget, men alene i senere bekendtgørelse. Det giver ifølge DLO en uvished og samtidig en bekymring for omfanget og omkostningen af den administrative belastning for institutionerne. I sammenhæng med øvrige tiltag om dataindberetning vil DLO derfor igen opfordre til, at der indtænkes kompensation for merudgifter, alternativt at beregningsgrundlaget for administrationstilskuddet gentænkes.

Forældrenes Landsorganisation (FOLA) anbefaler, at børne- og undervisningsministeren sender bekendtgørelsen om opgørelsesmetoden for normeringer i høring blandt relevante parter. Den nye opgørelsesmetode bør så vidt muligt spejle en virkelighed, som forældre og børn finder genkendelig. FOLA anbefaler videre, at normeringstal og normeringsopgørelsesmetoden er tilgængelig for alle forældrebestyrelser i dagtilbud samt for lokale forældreorganisationer.

HvorErDerEnVoksen anbefaler, at opgørelsen for minimumsnormeringer skal beregnes ud fra personalets reelle tid med børnene – en beregning i børnehøjde. HvorErDerEnVoksen anbefaler derfor, at der i bekendtgørelsen, jvf. den foreslåede § 19 a, stk. 5, sikres at personaletid, der ikke bruges på samvær med børnegrupperne fratrækkes den gældende normeringsstatistik.

Kommunernes Landsforening (KL) ser frem til at blive inddraget i udarbejdelse af evt. bekendtgørelse og vejledning. KL's høringssvar afgives med forbehold for den økonomiske forhandling, herunder i forhold til bekendtgørelsen som udmønter model for opgørelse af normeringer.

Landsorganisationen Danske Daginstitutioner (LDD) er bekymret for den foreslåede bemyndigelse til børne- og undervisningsministeren i forhold til, om denne vil fastsætte nærmere regler om den specifikke opgørelsesmetode for minimumsnormeringer i dagtilbud - særligt i lyset af, at der jf. udkastet er tale om en høj detaljegrade. LDD spørger til hvad denne bemyndigelse konkret betyder og indebærer.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Indledningsvist bemærkes, at det med § 19 a, stk. 5, i lovforslaget forslås, at børne- og undervisningsministeren kan fastsætte nærmere regler om opgørelsesmetoden for normeringer. Der er i den forbindelse ikke tale om, at ministeren kan fastsætte regler om, at der skal indberettes oplysninger fra daginstitutioner og kommunerne i forbindelse med minimumsnormeringer, men alene, at ministeren kan fastsætte regler, der specificerer, hvordan normeringerne skal opgøres i relation til lovkravet om minimumsnormeringer.

Det er aftalt mellem aftalepartierne, at opgørelsen af normeringer følger Danmarks Statistiks opgørelsesmetode, dog med tre ændringer, som omfatter 1) at børn under tre år i børnehaven skal sikres en normering på 1 pædagogisk personale pr. 3 børn frem til den 1. i måneden efter, barnet er fyldt tre år, 2) at ledere skal indgå med en vægt på 85 pct. frem for 100 pct. og 3) at personale ansat som følge af statslige puljemidler til sociale normeringer ikke skal indgå. Bekendtgørelse vil således udspecificere den aktuelle opgørelsesmetode fra Danmarks Statistik samt de tre nævnte ændringer.

Bekendtgørelsen vil blive sendt i ekstern høring forud for udstedelse -forventeligt i efteråret 2021. Bekendtgørelsen foreslås at træde i kraft 1. januar 2024, hvor det foreslåede lovkrav om minimumsnormering forventes at træde i kraft. For at skabe størst mulig gennemsigtighed om opgørelsesmetoden for forældre, kommuner mv. forventes bekendtgørelsen udstedt pr. 1. januar 2021. Bekendtgørelsen forventes ligeledes at blive suppleret af en orienteringsskrivelse fra ministeriet, der yderligere uddyber opgørelsesmetoden.

I forhold til gennemsigtighed om normeringsniveauer og uddannelsessammensætning i de enkelte kommuner henvises til, at aftalepartierne har aftalt, at den eksisterende dagtilbudsportal skal udvides og forbedres, jf. initiativ 5 i den politiske aftale af 5. december 2020. Her vil bl.a. fremgå oplysninger om kommunernes normeringsniveauer og uddannelsessammensætningen blandt personalet.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

3.1.7 Økonomisk kompensation for minimumsnormeringer

Aarhus Kommune bemærker, at beregningen af personalebehovet ved lovbundne minimumsnormeringer er på baggrund af de indskrevne børn i 2019. Prognoserne viser, at der er flere børn i 2024, hvilket vil give et større behov end beregnet for 2024. Personalebehovet og dermed økonomien bør ifølge Aarhus Kommune reguleres for udviklingen i børnetallet. Samtidig betyder nedvægtningen af lederne i forhold til tidligere opgørelser merudgifter for Aarhus Kommune. Det ser ifølge Aarhus Kommune ikke ud til, at det beregnede bloktilskud i 2024 er forhøjet med en kompensation for nedvægtningen af lederne.

Aarhus Kommune bemærker videre, antagelsen om at kommunerne overkompenseres for udgifter til overhead og den deraf varslede sænkning af overhead vil medføre, at kommunerne bliver økonomisk straffede for at leve op til det politiske ønske, der er udtrykt i vejledningen.

Børnenes bureau foreslår, at en allokering fra staten af øremærkede midler til enhver tid medfører en sikring af, at midlerne fører til reel forøgelse af kommunens samlede budget til børneområdet, fx via fastlåsning af kommunens budget- eller regnskabsniveau på dagtilbudsområdet, som derfor ikke vil kunne reguleres som følge af fx andre lokale politiske prioriteringer. Forslaget begrundes af Børnenes bureau med, at midler ellers vil kunne allokere til dagtilbudsområdet, hvorefter kommuner fx modregner beløbet i egne budgetter med den konsekvens, at det politisk markedsførte løft af fx dagtilbudsområdet reelt aldrig finder sted. Dette kan ifølge Børnenes bureau medføre vildledning af offentligheden til ugunst for børnene.

Børnenes bureau foreslår videre, at det sikres, at kommuner reelt forpligtes til at anvende enhver tildeling af ikke-øremærkede midler på dagtilbudsområdet, dersom disse midler formelt tildeles fx minimumsnormeringer. Forslaget skyldes, at en uforpligtende tildeling af midler, som politisk markedsføres afsat til fx minimumsnormeringer, men som de facto anvendes uden for dagtilbudsområdet, ifølge Børnenes bureau vil kunne medføre vildledning af offentligheden til ugunst for børnene.

Familiepolitisk Netværk anbefaler at omsættertabellen fra Fredensborg kommune (se bilag), som udregner den reelle normering i børnehøjde, anvendes som udgangspunkt for budgettering (se bilag). Dette vil ifølge Familiepolitisk Netværk kræve en forøgelse af budgettet med ca. 35 procent.

Forældrenes Landsorganisation (FOLA) bemærker, at lovforslaget skønnes at have økonomiske konsekvenser for kommunerne. Der er afsat 1.567,1 mio. kr. Med de nye opgørelsesmetoder, som yderligere forventes justeret frem mod 2023 forventer FOLA, at kommunerne bevæger sig væsentligt længere væk fra at kunne opfylde lov om minimumsnormeringer, da færre ansatte vil indgå i opgørelsen af minimumsnormering. Derfor er det FOLA's vurdering, at der skal afsættes væsentligt flere midler til minimumsnormeringer.

FOLA anbefaler herudover, at lov om minimumsnormeringer fører til, at serviceloftet for kommunerne hæves, så det bliver muligt for kommunerne at finansiere minimumsnormeringer også fremover, når statistikopgørelsen ændres.

Selvejende og private institutioners forening (SPIFO) bemærker, at der i den bagvedliggende politiske aftale er der afsat 1.567,1 mio. kr. i 2024 og frem til de lovbundne Minimumsnormeringer. SPIFO peger på at det af den politiske debat og i medierne er fremgået, at ca. 20% af midlerne vil skulle bruges på administration og kontrol med ordningen. SPIFO bemærker, at det således er en meget stor andel af de afsatte midler, der ikke vil gå til ”varme hænder”, og SPIFO bemærker, at administrationsandelen står i skærende kontrast til den administrationsprocent på 2,1 %, som private og selvejende institutioner modtager i administrationstilskud. Der burde efter SPIFO's opfattelse sættes fokus på denne problemstilling og skabes større gennemsigtighed med kommunens administrative omkostninger, så der sikres lige vilkår.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Børne- og Undervisningsministeriet har noteret sig høringsparternes bemærkninger om den afsatte økonomiske kompensation.

Det bemærkes indledningsvist, at de økonomiske konsekvenser af lovforslaget om minimumsnormeringer skal DUT-forhandles med KL.

De økonomiske beregninger bag den aftalte model for minimumsnormeringer tager udgangspunkt i Danmarks Statistiks normeringsopgørelse for 2019, som opgøres på kommuneniveau. I beregningen af den økonomiske kompensation er der taget højde for de ændringer af normeringsopgørelsen, som er aftalt mellem aftaltpartierne. Det vil sige, at der er taget højde for udgifterne ved, at børn under tre år i børnehaven skal sikres en normering på 1 pædagogisk personale pr. 3 børn frem til den 1. i måneden efter, de er fyldt tre år, at ledere skal indgå med en vægt på 85 pct., samt at personale ansat som følge af de statslige puljer til sociale normeringer skal fraregnes. Det er normal praksis for DUT-sager, at der ikke kompenseres for demografiske forskydninger og udviklinger i den kommunale og regionale økonomi. Det kan dertil bemærkes, at den kommende velfærdslov skal understøtte, at når der bliver flere ældre og børn, så følger pengene med. Af den grund er det ikke indregnet i de økonomiske konsekvenser ved indeværende lovforslag.

Fra 2024 og frem vil kommunerne blive kompenseret for konsekvenserne af indeværende lovforslag over bloktilskuddet, hvor udgifterne til pædagogisk personale skal afholdes inden for den kommunale servicerramme. Den kommunale servicerramme løftes tilsvarende. Det vil således ikke være nødvendigt for kommunerne under ét at reducere udgifterne på andre serviceområder for at kunne indfri lovkra­vet om minimumsnormeringer.

I den foreslåede kompensation af kommunerne er der tillagt 20 pct. i overhead til de løn- og pensionsudgifter, som lovforslaget forventes at medføre som følge af meransættelser af pædagogisk personale i kommunerne. En overheadsats på 20 pct. følger DUT-praksis. Det bemærkes, at kompensationen for overheadudgifter i kommunerne ikke er øremærket til afledte udgifter. Kommunerne kan frit råde over midlerne, som overføres over bloktilskuddet, så længe kommunerne overholder det kommende lovkrav om minimumsnormeringer, herunder kan kommunerne anvende kompensationen for overheadudgifter til løn- og pensionsudgifter, hvis niveauet af afledte udgifter viser sig at være lavere end 20 pct. Med aftale om kommunernes økonomi for 2022 er regeringen og KL enige om, at der i fællesskab skal afdækkes mulige opdateringer af DUT-vejledningen fra 2007, herunder om beregningen af overheadomkostninger. Med lovforslaget er der ikke varslet sænkelse af overheadsatsen.

Med indeværende lovforslag sikres et lovfastsat minimum for personaleressourcer på daginstitutionsområdet. Kommunerne kompenseres for de økonomiske konsekvenser, der følger heraf. Da der med indeværende lovforslag lægges en bund under daginstitutionsområdet, vurderes der ikke at være behov for en øremærkning af midlerne. Derudover vurderes det uhensigtsmæssigt at fastlåse kommunernes budgetter og regnskaber, da kommunernes muligheder for at prioritere efter de lokale forhold dermed fjernes.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

3.1.8 Klageadgang

Familiepolitisk Netværk anbefaler, at det fremgår hvor og hvordan man som forældre kan rette en klage over de normeringer, man måtte opleve i sit barns dagtilbud.

Børnenes bureau anbefaler, at der i loven tages stilling til, hvordan og hvortil der kan klages over normeringsniveauet i det enkelte dagtilbud, herunder at der i lovens bemærkninger bør redegøres både for gældende ret og retstilstanden som følge af ikrafttrædelsen af den foreslåede § 19 a. I forbindelse med redegørelsen af retstilstanden peger Børnenes bureau på, at det er essentielt, at det oplyses, på hvilket grundlag, der kan klages – herunder hvordan der kan klages over normeringen i den enkelte vuggestue eller børnehave, og det bør konkret fremgå, hvordan der opnås kendskab til, om normeringen aktuelt overholdes.

HvorErDerEnVoksen mener, at der i loven ved ikrafttrædelsen af den foreslåede § 19 a skal beskrives proces og adgang til, hvordan klager over normeringsniveauet skal håndteres af forældre. Herunder er det ifølge HvorErDerEnVoksen vigtigt at præcisere grundlaget for, at der kan klages, hvordan der klages over normeringen i den enkelte dagtilbud, og hvordan der opnås kendskab til den reelle normeringer, og om minimumsnormeringer overholdes.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Med lovforslaget forslås det, at lovkra­vet om minimumsnormeringer skal gælde på kommuneniveau. Såfremt man mener, at kommunen ikke overholder det lovfastsatte minimumskrav om et pædagogisk personale pr. tre børn i vuggestuer og et pædagogisk personale pr. seks børn i børnehaver målt som et årligt

gennemsnit på kommuneniveau, har man mulighed for at rette henvendelse til Ankestyrelsen, der fører tilsyn med, at kommuner og regioner overholder den lovgivning, der særligt gælder for offentlige myndigheder. Det er Ankestyrelsen selv, der beslutter, om der er tilstrækkelig grundlag til at rejse en tilsynssag.

Inden for de lovfastsatte minimumskrav vil det være op til den enkelte kommune at fastsætte normeringsniveauerne i de enkelte daginstitutioner i kommunen, fx ud fra overvejelser om lokale forhold såsom børnegruppernes sammensætning, daginstitutionernes størrelse og placering mv. En kommune kan således politisk beslutte inden for lovgivningens minimumskrav at fastsætte et serviceniveau, hvor der er prioriteret et bedre normeringsniveau i nogle daginstitutioner i kommunen end i andre.

Det er kommunalbestyrelsen, der fastsætter serviceniveauet i kommunen. Det følger af retssikkerhedslovens § 60, stk. 3, at der ikke er mulighed for at klage over det politisk besluttede serviceniveau i kommunen. Som borger i kommunen har man altid mulighed for at rette henvendelse til kommunalbestyrelsen eller borgmesteren i kommunen, såfremt man er utilfreds med det politisk besluttede serviceniveau.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

3.1.9 Velfærdsaftalekommuner

Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL) og Lederforeningen i BUPL finder det uheldigt, at de to kommuner, som er en del af frihedsforsøgene, fritages for kravet om at leve op til minimumsnormeringer. Fritagelsen gælder frem til 30. september 2024, altså det første år med lovkrav om minimumsnormeringer. BUPL vil foreslå, at de to forsøgskommuner konkret får mulighed for frivilligt at tilslutte sig lovens bestemmelser, herunder mulighed for at sænke tilskudsprocenten til privat pasning.

Børnenes bureau anbefaler på det kraftigste, at enhver fremtidig mulighed for fravigelse af lovkravet om minimumsnormering allerede nu udelukkes. Børnenes bureau anfører, at deres opfattelse er fuldstændig på linje med det norske departements tilgang, hvor det kommunale selvstyre må vige for barnets tarv, og at det vil være i strid med Børnekonventionens princip om barnets bedste, jf. Børnekonventionens artikel 3, og det vil udgøre et regressivt tiltag, hvis lovkravet om minimumsnormering fraviges. Børnenes bureau mener heller ikke, at ”velfærdskommuner” burde undtages.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Formålet med velfærdsaftalerne er at frisætte udvalgte kommuner og tilbuds varetagelse af dagtilbudsområdet og folkeskoleområdet med henblik på at udvikle velfærden på områderne og skabe større handlerum for medarbejdere og ledere for at øge kvaliteten og nærværet i velfærden til gavn for borgerne. Erfaringer fra velfærdsaftalerne skal anvendes som inspiration i arbejdet med at tegne stregerne for fremtidens velfærdssamfund på bl.a. dagtilbudsområdet.

På dagtilbudsområdet omfatter velfærdsaftaleloven Helsingør Kommune og Rebild Kommune. Velfærdsaftaleloven betyder, at de to kommuner har mulighed for at fravige en række bestemmelser i dagtilbudsloven frem til den 30. september 2024. Med velfærdsaftaleloven er der fastsat en række hegnspæle, som kommunerne ikke kan fravige. På dagtilbudsområdet omfatter hegnspælene bl.a. den eksisterende tilsynsbestemmelse (dagtilbudslovens § 5) og tilskudsbestemmelser, herunder tilskud til privat pasning (dagtilbudslovens § 83).

Med lovforslaget foreslås det, at velfærdsaftalekommunerne ikke omfattes af de foreslåede lovkrav om minimumsnormeringer i daginstitutioner, nedsættelse af minimumstilskuddet til privat pasning til brug for en privat pasningsordning og styrkelsen af tilsynet med dagtilbud før den 1. oktober 2024, hvor velfærdsforsøgene udløber.

Såfremt de to velfærdsaftalekommuner ønsker det, er der dog ikke noget til hinder for, at kommunerne kan indføre minimumsnormeringer i daginstitutioner eller tilrettelægge deres nuværende tilsynspraksis, så denne efterlever de foreslåede skærpede krav til kommunens tilsyn med dagtilbuddene. Dertil skal det bemærkes, at den økonomiske kompensation, som Børne- og Undervisningsministeriet har foreslået, også omfatter velfærdsaftalekommunerne, selvom disse ikke omfattes af de foreslåede lovkrav før den 1. oktober 2024.

Tilskuddet til privat pasning er som nævnt en hegnspæl, og da det foreslås, at velfærdsaftalekommunerne ikke skal omfattes af det foreslåede krav om at nedsætte minimumstilskuddet til privat pasning, vil velfærdskommunerne ikke kunne nedsætte tilskuddet til privat pasning i forsøgsperioden svarende til forslaget.

Velfærdsforsøget løber frem til den 30. september 2024. Herefter vil de to velfærdsaftalekommuner på dagtilbudsområdet være omfattet af de foreslåede lovkrav om minimumsnormeringer i daginstitutioner, muligheden for at nedsætte minimumstilskuddet til privat pasning til brug for en privat pasningsordning og de skærpede krav til kommunernes tilsyn med dagtilbud samt de øvrige bestemmelser i dagtilbudsloven.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

3.2 Minimumstilskudsprocenten til privat pasning til brug for en privat pasningsordning

Børne- og Kulturchefforeningen (BKF) bemærker i forhold til forslaget om, at nedsætte minimumstilskudsprocenten til privat pasning, at det som sådan giver god mening at frisætte kommunerne. Men BKF vil gerne appellere til, at denne del af lovforslaget tages ud og fremsættes med øvrige ændringer i rammerne for de private pasningsordninger. Dette for at kunne foretage en samlet behandling af emnet.

Daginstitutionernes Lands-Organisation (DLO) bemærker, at forslaget om at nedsætte minimumstilskudsprocenten i lovforslaget og forslaget om at reducere det tilladte antal af børn hos en privat pasningsordning, som vil blive behandlet senere og særskilt, bør samtænkes, da de to tiltag vil få indbyrdes effekt.

DLO bemærker videre, at det konkrete forslag er uproportionelt i forhold til grundlaget for 0- 2 års-området. DLF anfører, at hvor reduktionen vil få konsekvenser for langt størstedelen af de private pasningsordninger, imødekommer det alene ganske få reelle situationer, hvor henvisning til minimumsnormeringerne har relevans (og daginstitutioner er billigste dagtilbud for aldersgruppen). Enten hvor en kommune ikke tilbyder vuggestuepladser, eller hvor den kommunale dagpleje har overkapacitet og derved en uforholdsmæssig høj omkostning. I lovforslagets forudsætning sammenholdes således to forskellige afsæt for beregning af tilskuddet, hhv. den kommunale dagpleje og den kommunale vuggestue. Lovforslagets intention vil derfor ifølge DLO som konsekvens alene betyde en reel forringelse uden i øvrigt at have sammenhæng til krav om minimumsnormering.

For at opnå større proportionalitet foreslår DLO følgende to forslag: a) Tilskuddet til forældre, der vælger privat pasningsordning, udgør minimum 75 % af et alderssvarende tilbud, der ikke er omfattet af minimumsnormeringer. Hvor billigste alderssvarende kommunale plads er omfattet af minimumsnormeringer, kan kommunen vælge at reducere til 71 %, eller b) at tilskuddet til forældre, der vælger privat pasningsordning, udgør minimum 71 % af et alderssvarende tilbud, der er omfattet af minimumsnormeringer.

Familiepolitisk Netværk anfører, at private pasningsordningers normeringer som hovedregel er en del bedre end det niveau, som loven med minimumsnormeringer fastsætter. Bl.a. på denne baggrund foreslås det, at kommunerne ikke får mulighed for at nedsætte tilskuddet. Familiepolitisk Netværk anfører endvidere, at kommunerne har en stor udfordring med at rekruttere personale til dagtilbuddene. Da der ifølge Familiepolitisk Netværk er en stor søgning til de alternative tilbud, både fra forældre og personale, vil det ifølge Familiepolitisk Netværk ikke være i offentlighedens og slet ikke i barnets tarv at gøre det sværere at oprette eller drive private tilbud.

Kommunernes Landsforening (KL) bemærker, at kommunerne med lovforslaget får mulighed for at nedsætte minimumstilskudsprocenten til private pasningsordninger fra 75 pct. til 71pct. Denne nedsættelse afspejler ifølge KL, at private pasningsordninger ikke skal leve op til lovkravet om minimumsnormeringer. KL noterer, at det giver kommunerne frihed til at fastsætte tilskudsprocenten efter kommunale prioriteringer.

Landssammenslutningen af foreninger for selvstændige børnepassere bemærker, at tilskuddet til forældre, der vælger privat pasningsordning, beregnes efter kommunens udgifter til den kommunale dagpleje. Aftalepartierne har besluttet, at den kommunale dagpleje ikke skal være omfattet af aftale om minimumsnormeringer. Landssammenslutningen mener ikke, at argumentet om at tilskudsprocenten til private pasningsordninger skal nedsættes, så de private pasningsordninger ikke får del i midlerne til minimumsnormeringer, kan bruges som argument for at nedsætte tilskudsprocenten.

Landssammenslutningen af foreninger for selvstændige børnepassere bemærker videre, at nogle kommuner har fastsat, at børn, der passes i private pasningsordninger, skal passes i minimum 48 timer om ugen. Passes de i færre timer, nedsættes forældrenes tilskud. Andre kommuner har krav om mindst 40 timers pasning, hvis ikke forældrenes tilskud skal blive nedsat. En overordnet nedsættelse af tilskuddet fra 75% til 71% rammer ifølge landssammenslutningen altså i særlig høj grad de forældre, der er bosiddende i førstnævnte kommuner, hvis forældrene har den holdning, at deres børn ikke skal tvinges til at være i pasning mindst 48 timer om ugen.

Landssammenslutningen af foreninger af selvstændige børnepassere bemærker videre, at gældende regler ikke giver mulighed for økonomisk fripladstilskud til pasning i en privat pasningsordning. Dermed er en del forældre i Danmark allerede afskåret fra et reelt frit valg af pasningstilbud. En nedsættelse af tilskuddets størrelse vil gøre andelen af forældre, der afskæres fra et reelt frit valg endnu større. Landssammenslutningen af foreninger for selvstændige børnepassere opfordrer aftaleparterne til at sikre en langt højere grad af frit valg for den enkelte familie, så de kan finde det pasningstilbud, der bedst dækker deres barns og deres families behov for pasning.

Selveje Danmark henviser i relation til nedsættelse af tilskud til forældre, der vælger private pasningsordninger, til DLO's høringssvar herom, som Selveje Danmark bakker op omkring.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker indledningsvist, at forslaget om at nedsætte minimumstilskudsprocenten til privat pasning har direkte sammenhæng til de foreslåede minimumsnormeringer i daginstitutioner, herunder den forudsatte økonomi i lovforslaget, hvorfor det indgår i dette lovforslag. Dette da det foreslås, at minimumsnormeringerne alene skal omfatte daginstitutioner, og at minimumstilskudsprocenten for tilskud til privat pasning, jf. nedenfor, vil skulle justeres, så det afspejler, at private pasningsordninger ikke skal leve op til det kommende lovkrav om minimumsnormeringer.

I aftale om minimumsnormeringer af 5. december 2020 er der ligeledes aftalt nye rammer for nyoprettede private pasningsordninger bl.a. i forhold til det maksimale antal børn. Denne del vil blive udmøntet i et senere lovforslag.

Det bemærkes, at det konkrete tilskud til privat pasning efter gældende regler fastsættes af kommunalbestyrelsen, men skal udgøre mindst 75 pct. af den billigste budgetterede nettodriftsudgift pr. plads eksklusive udgifter til støttepædagog, jf. § 4, stk. 2, i et dagtilbud til samme aldersgruppe i kommunen. Tilskuddet kan dog højst udgøre 75 pct. af forældrenes dokumenterede udgifter til den private pasningsordning. Tilskuddet fastsættes ens for alle børn inden for samme aldersgruppe. Dette kan både være med udgangspunkt i udgifterne til daginstitution og til dagpleje afhængig af kommunens tilskud inden for de enkelte aldersgrupper og af kommunens organisering af området. I en række kommuner er en plads i daginstitution den billigste budgetterede nettodriftsudgift pr. plads eksklusive udgifter til støttepædagog til samme aldersgruppe i kommunen.

Det er i hørings svarene foreslået, at bestemmelserne om mindstetilskud til privat pasning opdeles, så der er fastsat én procentsats, hvis kommunens tilskud tager udgangspunkt i den billigste budgetterede nettodriftsudgift pr. plads eksklusive udgifter til støttepædagog, jf. § 4, stk. 2 for dagpleje og én procentsats hvis kommunens tilskud tager udgangspunkt i den billigste budgetterede nettodriftsudgift pr. plads eksklusive udgifter til støttepædagog, jf. § 4, stk. 2 for daginstitutioner, afhængig af hvilket tilbud i aldersgruppen der har de billigste nettodriftsudgifter i kommunen. Dette muliggør, at det alene er i de kommuner, hvor daginstitutioner har de laveste nettodriftsudgifter i samme aldersgruppe, at det lovfastsatte mindstetilskud til privat pasning vil blive påvirket af de nye regler.

Lovforslaget er på den baggrund justeret, så minimumsprocentsatsen til tilskud til privat pasning opdeles. Det foreslås, at kun hvis den billigste budgetterede nettodriftsudgift pr. plads eksklusive udgifter til støttepædagog i et dagtilbud til samme aldersgruppe i kommunen er i en plads i daginstitution, skal tilskuddet udgøre mindst 71 pct. af den budgetterede nettodriftsudgift pr. plads eksklusive udgifter til støttepædagog, jf. § 4, stk. 2 i en daginstitution til samme aldersgruppe i kommunen. Tilskuddet kan dog højst udgøre 75 pct. af forældrenes dokumenterede udgifter til den private pasningsordning.

3.3 Styrket tilsyn med dagtilbud

3.3.1 Overordnede bemærkninger til styrket tilsyn med dagtilbud

Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL) og Lederforeningen i BUPL vil gerne kvittere for, at det pædagogiske grundlag og den styrkede pædagogiske læreplan står beskrevet som udgangspunktet for tilsynet. Det er væsentligt, at dagtilbuddene oplever, at der er sammenhæng og kontinuitet mellem den opgave, de er blevet stillet, og det, der lægges vægt på i tilsynet. BUPL og Lederforeningen finder imidlertid, at lovforslaget prioriterer kontrol og styring højere end understøttelse af pædagogisk dømmekraft og udvikling.

Børne- og Kulturchefforeningen (BKF) støtter en intention om løbende at styrke dagtilbuddenes kvalitet, og BKF anser det for vigtigt, at tilsynet med dagtilbud har en høj kvalitet og anerkender behovet for at præcisere, hvordan den kommunale tilsynspraksis kan styrkes. BKF finder videre, at rette og optimale normeringer sammen med en styrkelse af tilsynet med dagtilbud vil kunne medvirke til, at dagtilbuddene kan udvikles, styrkes og forbedres. BKF noterer sig, at der i lovforslaget opstilles en række minimumskrav til det kommunale tilsyn med dagtilbud, hvor det for BKF er positivt, at det fremgår af lovforslaget, at der er en vis fleksibilitet i forhold til, hvordan kommunerne udmønter minimumskrav, herunder antal og type besøg, metoder og hvad angår uvildighed.

Foreningen til gavn for børn og unge (FOBU) tilslutter sig intensionerne om et styrket tilsyn, herunder at der skal være forudsigelighed i tilsynet og den dialog, som de foreslåede krav til et styrket tilsyn lægger op til.

FOA – Fag og Arbejde vil gerne takke aftalepartierne bag lovforslaget om minimumsnormering og tilsyn med dagtilbud. FOA forventer, at både aftalen om minimumsnormeringer og tilsyn vil bidrage til væsentlige kvalitetsløft i dagtilbuddene, og at en mere udførlig beskrivelse af tilsynsopgaven vil betyde, at tilsynet i højere grad vil kunne bidrage til udvikling af kvaliteten i dagtilbuddene. FOA er især tilfredse med, at der fremover vil være minimumskrav til tilsyn i dagtilbud, så tilsyn fx altid indeholder observationer, og at kommunen skal sikre uvildighed i tilsynet. Herudover glæder FOA sig over etableringen af et statsligt rejsehøj, som FOA håber kan betyde, at man bliver klogere på, hvad der ligger til grund for lav kvalitet i det pædagogiske arbejde eller tilsyn, dér hvor den findes.

Forældrenes Landsorganisation (FOLA) bakker op om, at der indføres lovfastsatte minimumskrav til tilsyn. FOLA finder, at der i dag er alt for mange forskellige tilgange til tilsynsopgaven og opgaven løses med meget varierende ambitionsniveau.

Daginstitutionernes Lands-Organisation (DLO) finder, at det er en styrke ved lovforslaget, at man i øget grad vægter gennemsigtighed, uvildighed, styrket fokus på udvikling og opfølgning, samt tager afsæt i den styrkede pædagogiske læreplan og det fælles pædagogiske grundlag.

Dansk Erhverv bakker overordnet set op om forslaget om større ensartethed i tilsynet med den pædagogiske kvalitet i landets kommuner og bakker ligeledes op om, at der skabes en større transparens om informationerne på tværs af daginstitutioner.

Dansk Industri (DI) kan generelt ikke støtte udkastet til lovforslag. DI bemærker, at lovudkastet ikke i tilstrækkelig grad skaber tryghed om, at de ikke-kommunale tilbud behandles på lige fod med de kommunale særligt mht. vilkår for tilsyn samt ved opgørelse og administration.

Dansk Friskoleforening bifalder et øget fokus på at tydeliggøre kravene til, hvad der ligger i tilsynsopgaven hos kommunerne og i forlængelse deraf stille skarpt på beskrivelse og offentliggørelse af kommunens tilsynsproces og deraf afledte tilsynselementer. Friskolerne finder, at dette vil give privatinstitutioner og puljeordninger ved friskolerne øget transparens i forhold til, hvad man kan forvente af den tilsynspraksis, der er i kommunen og det kan være med til at sikre et ensartet tilsyn – uanset juridisk ejerform.

Kommunernes Landsforening (KL) bemærker overordnet, at det er positivt, at der afsættes midler til at løfte kvaliteten på dagtilbudsområdet, og at arbejdet med at styrke kvaliteten i dagtilbud handler om at

sikre, at ressourcerne bruges bedst til gavn for børnene. KL noterer sig, at lovforslaget ikke ændrer ved, at kommunalbestyrelsen fortsat har det fulde ansvar for dagtilbuddet. KL anderkender vigtigheden af, at tilsynet med dagtilbud har en høj kvalitet og bakker derfor op om behovet for at præcisere, hvordan den kommunale tilsynspraksis kan styrkes.

Selveje Danmark finder det overordnet positivt, at forslaget udspringer af en stærk ambition om styrket kvalitet i dagtilbud gennem et forslag om styrket tilsyn på området samt i form af minimumsnormeringer.

Aarhus Kommune bemærker, at tillid og dialog som centrale elementer af tilsynet er fraværende i lovforslaget, ligesom den lokale ledelse i mindre grad italesættes som en central aktør i at sikre, at tilsynet medfører forbedringer i kvaliteten af læringsmiljøerne i dagtilbuddet. Aarhus Kommune bemærker videre, at det er positivt, at lovforslaget fortsat lader den enkelte kommune definere og beskrive indholdet i de rammer, der udgør tilsynet. Omvendt finder Aarhus Kommune, at minimumskravene i de overordnede rammer er meget detaljerede, hvilket begrænser de kommunale betingelser for at udforme tilsynet, så det passer til den enkelte kommunale kultur og organisering.

3.3.2 Høj grad af detaljering

Børne- og Kulturchefforeningen (BKF) og KL undrer sig overordnet over den høje grad af detaljering og detailregulering, som fremgår af lovforslagets bemærkninger. BKF finder ikke, at dette stemmer overens med regeringens intention om større grad af frisættelse af institutionerne i deres løsning af velfærdsopgaverne.

KL bemærker, at lovbemærkningerne beskriver forventninger til det kommunale tilsyn på et meget detaljeret niveau. KL finder det dog positivt, at lovforslag og lovbemærkninger skaber en fleksibilitet i forhold til, hvordan kommunerne udmønter minimumskrav, herunder antal og type besøg, metoder samt veje til at sikre uvildighed. Dette er ifølge KL blandt andet vigtigt, fordi det kræver kendskab til lokale forhold og det enkelte dagtilbud, hvis tilsynet skal understøtte den løbende faglige kvalitetsudvikling.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger til høringsnotatets afsnit 3.3.1 og 3.3.2

Som led i den politiske aftale om minimumsnormeringer fra den 5. december 2020, som er indgået mellem regeringen, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Radikale Venstre og Alternativet er det aftalt, at kommunernes tilsyn med dagtilbud skal styrkes via lovgivningsmæssige minimumskrav til tilsynet.

De foreslåede nye minimumskrav til tilsynet har til formål at understøtte den løbende kvalitetsudvikling af dagtilbuddene samtidig med, at minimumskravene skal medvirke til at styrke kontrollen med den pædagogiske kvalitet i dagtilbuddene.

De foreslåede nye krav indebærer, at der er elementer, som f.eks. brug af anmeldte og uanmeldte besøg, observationer, uvildighed, at tilsynet føres på et bredt datagrundlag mv., som vil skulle indgå i alle kommuners tilsynspraksis, hvor minimumskravene er udformet på en måde, som giver kommunerne et stort lokalt råderum i forhold til at kunne tilrettelægge tilsynet på en måde, som afspejler de lokale behov.

I lovforslagets bemærkninger er minimumskravene nærmere beskrevet, ligesom der er angivet en række eksempler på f.eks. hvilke data, kommunerne kan lade indgå som grundlag i tilsynet, hvordan kommunen kan sikre uvildighed i tilsynet, hvad der nærmere forstås ved observationer mv. Inden for rammerne af dagtilbudsloven vil det være den enkelte kommune, som beslutter, hvordan tilsynet skal tilrettelægges i

kommunen, herunder antallet af tilsynsbesøg, hvornår der skal føres anmeldte og uanmeldte tilsyn, hvornår der skal foretages observationer i et dagtilbud mv., hvordan kommunen vil efterleve kravet om uvildighed mv.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

3.3.3 Krav om, at tilsynet skal føres med inddragelse af data

Børne- og Ungdomspædagogerne Landsforbund (BUPL) og Lederforeningen i BUPL finder, at det foreslåede krav om, at tilsynet skal føres på baggrund af en bred vifte af data potentielt kan udfordre metodefriheden og pædagogers faglige dømmekraft. BUPL og Lederforeningen finder, at det i sidste ende kan betyde, at der trækkes én bestemt datatype eller metode ned over praksis for at kunne leve op til kravene til tilsynet.

Børne og Kulturchefforeningen (BKF) oplever, at der mangler sammenhæng mellem krav om dataindsamling i forbindelse med tilsynet og de afsatte ressourcer til det. I bemærkningerne til lovforslaget fremgår eksempelvis, at der skal ske en løbende ajourføring af data/indberetninger, normeringer, gennemsnitsalder på medarbejderne, andel af pædagoger mv. på dagtilbudsområdet. Dagtilbudsområdet og den enkelte daginstitution undergår konstant forandringer, så hvis disse data skal løbende ajourføres, er det ifølge BKF en meget stor opgave for den enkelte kommune.

BKF vurderer videre, at de data, der skal indsamles og de forhold, der skal beskrives i forbindelse med tilsynet og kvalitetsudviklingen, er meget omfattende, ligesom der efterlyses en afgrænsning og præcisering i forhold til, hvilke data der er nødvendige for at bidrage til kvalitetsudviklingen.

FOA – Fag og Arbejde (FOA) bemærker, at de kunne ønske, at det blev skrevet ind i lovforslagets bemærkninger, at tilsynet kan bidrage til at pege på, hvilke data der er behov for at indhente.

KL og BKF bemærker, at det følger af lovforslaget, at kommunerne skal føre tilsyn i private tilbud med inddragelse af både kvalitative og kvantitative data, herunder fx data om normering og sygefravær. Da kommunalbestyrelsen ikke har adgang til privatinstitutionens budgetter, data om normeringer eller sygefravær mv., vil det ifølge KL og BKF være ressourcekrævende for kommunerne at leve op til tilsynsforpligtelsen på dette område. Det bør derfor fremgå tydeligt i loven, at privatinstitutioner har pligt til at indsende den nødvendige information til den kommunale forvaltning.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Det foreslåede krav om, at tilsynet med det pædagogiske indhold skal føres med inddragelse af både kvalitative og kvantitative data, herunder skriftlig dokumentation fra tidligere tilsynsbesøg samt den løbende dialog med dagtilbuddet, jf. den foreslåede § 5 a, stk. 4, indebærer, at den tilsynsførende forud for et tilsynsbesøg vil skulle indhente en række relevante og aktuelle oplysninger om det konkrete tilbud, som ud fra forskellige perspektiver og dermed på et bredt grundlag giver indsigt i indholdet i dagtilbuddet og kvaliteten af det pædagogisk læringsmiljø. De forskellige oplysninger vil skulle danne baggrund for tilsynsbesøget, ligesom oplysningerne vil kunne give den tilsynsførende et grundlag for at vurdere, om der er konkrete forhold, der særligt skal være fokus på, når den tilsynsførende kommer på tilsynsbesøg.

I lovbemærkningerne er nævnt en række eksempler på data, der kan indgå i grundlaget for tilsynsbesøget. Dette kan f.eks. være oplysninger om tilbuddets rammer som f.eks. normering, gruppestørrelse mv. Det

kan ligeledes være oplysninger om ledelse, forældresamarbejde, inddragelse af børneperspektiv mv., der fortæller noget om tilbuddets proceskvalitet. Herudover kan det være oplysninger, der siger noget om, hvordan dagtilbuddet understøtter børnenes trivsel, børnenes kommunikative og sproglige kompetencer mv., eller hvordan tilbuddet understøtter børnenes overgang til skolen. I lovudkastets bemærkninger fremgår det ligeledes, at oplysninger om det pædagogiske arbejde fra dagtilbuddets pædagogiske læreplan, oplysninger fra tidligere tilsynsbesøg mv. kan være oplysninger, der kan indgå som grundlag for tilsynet. Alle de nævnte typer af data er alene eksempler på data.

I forhold til BKF's bemærkning om, at der efterlyses en afgrænsning og præcisering i forhold til, hvilke data der er nødvendige for at bidrage til kvalitetsudviklingen, skal det bemærkes, at det foreslåede krav indebærer, at det vil være et krav, at tilsynet skal føres med inddragelse af både kvalitative og kvantitative data, herunder skriftlig dokumentation fra tidligere tilsynsbesøg samt den løbende dialog med dagtilbuddet, men det vil være op til den enkelte kommune at beslutte, hvilke data, der vil være relevant at lade indgå i grundlaget for et tilsynsbesøg.

I forhold til BKF's bemærkninger om manglende sammenhæng mellem krav om dataindsamling i forbindelse med tilsynet og de afsatte ressourcer skal det bemærkes, at det inden for den lovgivningsmæssige ramme er op til den enkelte kommune at beslutte, hvilke typer af data, herunder omfanget af data, der skal indgå i grundlaget for tilsynet, og at der med udkastet til lovforslag om skærpede krav til det pædagogiske tilsyn ikke stilles krav om løbende ajourføring af data/indberetninger, normeringer, gennemsnitsalder på medarbejderne, andel af pædagoger mv. på dagtilbudsområdet.

I forhold til BUPL's og Lederforeningens kommentar om, at kravet om at føre tilsyn på baggrund af en bred vifte af data kan udfordre metodefriheden og pædagogens faglige dømmekraft, skal det bemærkes, at datagrundlaget handler om, at tilsynet skal føres på grundlag af en bred vifte af data, som tilsammen kan give oplysninger om den pædagogiske kvalitet i dagtilbuddet. Data kan f.eks. være oplysninger om dagtilbuddets strukturelle forhold, proceskvalitet eller oplysninger, der giver viden om, hvordan dagtilbuddet arbejder med at forberede børnene på at starte i skole. Den foreslåede bestemmelse ændrer ikke ved, at kommunerne i udmøntningen af den foreslåede bestemmelse fortsat vil skulle efterleve øvrige gældende krav i dagtilbudsloven.

I forhold til FOAs bemærkning vil det blive skrevet ind i bemærkningerne til udkast til lovforslag, at tilsynet kan bidrage til at pege på, hvilke data der er behov for at indhente.

I forhold til KL's og BKF's bemærkning om, at det bør skrives ind i lovforslaget, at de private tilbud har pligt til at indberette de nødvendige data til kommunen, skal det bemærkes, at udkastet til lovforslag ikke lægger op til, at kommunerne skal inddrage specifikke data som grundlag for tilsynet. Der henvises i øvrigt til afsnit 3.1.5, hvor det er uddybet, hvordan kommunernes tilsyn med overholdelse af det foreslåede krav til minimumsnormering i privatinstitutioner kan foregå.

Det er skrevet ind i bemærkningerne til udkast til lovforslag, at tilsynet med et dagtilbud kan bidrage til at pege på, hvilke data der er behov for at indhente.

3.3.4 Krav om uvildighed i tilsyn

Aarhus Kommune oplyser, at tilsynet i Aarhus Kommune er forankret i ledelseslinjen. Aarhus Kommune finder ikke, at det i lovforslagets ordlyd er klart, om kommunerne fortsat har mulighed for at forankre tilsynet i ledelseslinjen, og at det derfor er afgørende for den kommunale udmøntning, at kravet om uvildighed bliver beskrevet mere tydeligt.

Børne- og Kulturforeningen (BKF) finder det positivt, at der er en vis fleksibilitet i forhold til, hvordan kommunen udmønter de foreslåede minimumskrav til tilsynet, herunder i forhold til at sikre uvildighed. BKF finder det videre afgørende, at der sikres uvildighed og habilitet i forbindelse med kommunens tilsyn, og at der tages afsæt i de foreliggende og nødvendige data og en faglig vurdering.

Børnerådet anfører, at det skal tilstræbes, at tilsynet er ensartet og uvildigt, så børn, uanset hvor de bor eller hvilket tilbud de modtager, er sikret et trygt dagtilbud af høj kvalitet.

Daginstitutionernes Lands-Organisation (DLO) ønsker, at tilsynsopgaven gennemføres ved ekstern part for at sikre uvildighed og skille interesser blandt tilsynsmyndighed og tilsynsførte.

Foreningen til gavn for børn og unge (FOBU) kvitterer for, at det bliver fastsat, at der skal være uvildighed i tilsynet.

Forældrenes Landsorganisation (FOLA) finder det afgørende, at tilsynspersonen er uvildig. FOLA ser det gerne præciseret, at tilsynet ikke kan tilrettelægges i ledelseslinjen, eller ved at ledere i samme kommune fører tilsyn med hinandens dagtilbud. FOLA mener, det skal fremgå eksplicit af lovforslaget, at den person, der fører tilsynet, ikke også kan stå for den daglige sparring samt opfølgning på tilsynet, da personen i givet fald vil skulle føre tilsyn med eget arbejde.

Dansk Friskoleforening bifalder, at man vil vægte uvildigheden, men friskolene savner uddybning af, hvorledes dette kan ske. Dansk Friskoleforening forstår uvildigheden som en garant for den mangfoldighed, som dagtilbudsområdet er – og skal være – præget af. De børnehaver og vuggestuer, der er tilknyttet friskoler rundt omkring i hele landet, er præget af stor diversitet i lighed med de friskoler, de er knyttede til. Denne præmis mener Dansk Friskoleforening er afgørende vigtig at holde fast i, og dermed er tilsynets uvildighed helt central.

Landssammenslutningen af foreninger for selvstændige børnepassere bemærker, at de finder det overordentligt vigtigt, at der nu sikres et mere kvalificeret og uvildigt tilsyn med de kommunale dagtilbud. Landssammenslutningen bemærker videre, at dette har været vilkårene i flere år for de private pasningsordninger, som sikrer kvalitet i pasningstilbuddet.

Selveje Danmark mener ikke, at det bør være landets kommuner, der fører tilsyn med egne samt andre og til tider konkurrerende ikke-offentlige velfærdstilbud. Transparente, uvildige og centrale tilsyn har åbenlyse fordele, og Selveje Danmark finder, at dagtilbud også bør underlægges et sådant tilsyn med en tilhørende fælles kvalitetsmodel baseret på ensartede og tydelige regler omkring gennemførelse af tilsyn, afrapportering, klageadgang med videre.

Selvejende og private daginstitutioners forening (SPIFO) bemærker, at spørgsmålet om uvildighed i kommunens tilsyn med dagtilbud har været genstand for en del debat. SPIFO finder, at det vil styrke uvildigheden i kommunens tilsyn, hvis tilsynet udføres af en anden person end den, som til daglig har ansvar for faglig sparring med det pågældende tilbud. SPIFO skriver videre, at tilsynet med dagtilbud i enkelte kommuner er ”udliciteret” til andre aktører end kommunen selv, og SPIFO undrer sig over, at denne mulighed ikke er beskrevet eller reguleret i lovforslaget, da denne fremgangsmåde også er en vej til en højere grad af uvildighed.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

De foreslåede nye minimumskrav til tilsynet har til formål at understøtte den løbende kvalitetsudvikling af dagtilbuddene samtidig med, at minimumskravene skal medvirke til at styrke kontrollen med den pædagogiske kvalitet i dagtilbuddene.

I forhold til Aarhus Kommunes bemærkning om, at det ikke er tydeligt, hvorvidt kommunerne fortsat har mulighed for at forankre tilsynet i ledelseslinjen skal det bemærkes, at det vil være et krav, at de foreslåede nye minimumskrav til kommunernes tilsyn med dagtilbud skal indgå i alle kommuners tilsynspraksis, hvor det inden for rammerne af dagtilbudsloven vil være op til den enkelte kommune at beslutte, hvordan tilsynet konkret skal tilrettelægges, herunder hvordan de enkelte elementer skal omsættes i kommunens tilsynspraksis.

Det foreslåede krav om, at kommunerne skal sikre uvildighed i tilsynet vil indebære, at tilsynet med dagtilbuddene skal tilrettelægges og udføres på en måde, som understøtter, at den tilsynsførende i videst muligt omfang er upartisk og kan forholde sig neutralt i forhold til det dagtilbud, som den tilsynsførende skal føre tilsyn med, herunder vurdere den pædagogiske kvalitet.

Den enkelte kommune vil i forlængelse heraf således skulle forholde sig til, hvordan kommunen sikrer uvildighed i tilsynet. I bemærkningerne til den foreslåede bestemmelse fremgår det, at uvildighed blandt andet vil kunne sikres ved, at tilsynet føres på et ensartet grundlag, som sikrer, at den tilsynsførende vurderer kvaliteten i de pædagogiske læringsmiljøer i de enkelte dagtilbud på en ensartet og på forhånd besluttet måde. Det følger videre, at det foreslåede krav om, at tilsynet skal være baseret på kvalitative og kvantitative data, jf. den foreslåede § 5 a, stk. 4, også vil indgå som et væsentligt element i at sikre uvildighed i tilsynet.

Det fremgår ligeledes af bemærkningerne, at kommunen i relation til at sikre uvildighed kan overveje, om det skal være forskellige personer, der fører tilsynet, om det i alle tilfælde skal være den samme person, der både fører tilsyn med dagtilbuddet og samtidig har ansvar for f.eks. den løbende faglige sparring med det konkrete dagtilbud.

Viden og kendskab til dagtilbuddet er væsentligt i forhold til at understøtte udviklingen af den pædagogiske kvalitet, men i relation til myndighedsdelen af et tilsyn kan viden og kendskab også skabe risiko for, at den tilsynsførende ikke i tilstrækkelig grad kan vurdere den pædagogiske kvalitet på en objektiv måde. Det skal bemærkes, at det foreslåede krav om at sikre uvildighed i tilsynet ikke vil indebære, at den tilsynsførende skal være ansat i forvaltningen.

Det vil inden for rammerne af dagtilbudsloven være op til den enkelte kommune at beslutte, hvordan tilsynet konkret skal tilrettelægges i kommunen. Kommunen vil skulle beskrive og offentliggøre, hvordan tilsynet med det pædagogiske indhold konkret tilrettelægges i kommunen, herunder hvordan kommunen sikrer uvildighed i tilsynet, jf. den foreslåede § 5, stk. 2.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

3.3.5 Beskrivelse af tilsynspraksis, offentliggørelse af tilsynsrapporter og fastsættelse og offentliggørelse af rammer for tilsynet

Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL) og Lederforeningen i BUPL foreslår i relation til det foreslåede krav om offentliggørelse af tilsynsrapporter, jf. den foreslåede § 5, stk. 3, at tilsynsrapporten ikke alene skal have fokus på proceskvalitet, men også på de rammer, som kommunen stiller til rådighed for, at daginstitutionen kan lykkes med høj kvalitet. Derfor skal pædagogandel, normeringer, ledelsesspænd, omsætning (ledelse, pædagoger, børn) samt omfang af personalets efter- og videreuddannelse ifølge BUPL og Lederforeningen fremgå af tilsynsrapporten.

BUPL og Lederforeningen mener endvidere, at det bør være et krav, at medarbejderrepræsentanter inddrages under tilsynet og i særdeleshed inden offentliggørelse af en tilsynsrapport. BUPL og Lederforeningen anfører videre, at der skal være krav om, at offentliggjorte tilsynsrapporter, som har medført skærpet tilsyn, skal overskrives af nye tilsynsrapporter efter eksempelvis 3 måneder., som vil styrke kommunens forpligtelse til opfølgning på tilsynet og modvirke, at dagtilbuddet fastholdes i en negativ fortælling. BUPL og Lederforeningen finder videre, at det skal sikres, at offentliggjorte tilsynsrapporter ikke bliver en offentlig gabestok med personhenførbare oplysninger, fx i lokale medier, idet de bemærker, at der er risiko for, at tilsynsrapporten kan spores til enkelte medarbejdere, hvis en tilsynsrapport er baseret på enkelte små enheder.

BUPL og Lederforeningen foreslår endvidere, at kommunen forpligtes til at inddrage leder og pædagogisk personale i drøftelse og tilrettelæggelse af kommunens tilsyn, herunder indhold i tilsynet, så leder og personale har fuld gennemsigtighed i tilsynet, og der skabes størst mulig tillid, ejerskab og udviklingsfokus.

Daginstitutionernes Lands-Organisation (DLO) og Dansk Friskoleforening gør opmærksom på, at kommunerne efter gældende regler i dag er forpligtet til at offentliggøre rammerne for det eksisterende tilsyn, men at offentliggørelse af rammerne halter i mange kommuner. DLO mener derfor, at det bør kommunikeres tydeligere, så det sikres, at kommunerne fremover offentliggør rammerne for tilsynet, og Dansk Friskoleforening spørger, hvordan ministeriet vil sikre, at kommunerne offentliggør rammerne i relation til ny lovgivning.

Foreningen til gavn for børn og unge (FOBU) tilslutter sig det foreslåede krav om at kommunalbestyrelsen skal beskrive, hvordan tilsynet tilrettelægges og bemærker, at dette vil sikre en tiltrængt transparens i arbejdet.

Dansk Friskoleforening bifalder et øget fokus på at tydeliggøre kravene til, hvad der ligger i tilsynsopgaven hos kommunerne og i forlængelse deraf stille skarpt på beskrivelse og offentliggørelse af kommunens tilsynsproces og deraf afledte tilsynselementer. Dansk Friskoleforening bemærker, at dette vil give privatinstitutioner og puljeordninger ved friskolerne øget transparens i forhold til, hvad man kan forvente af den

tilsynspraksis, der er i kommunen, som kan være med til at sikre et ensartet tilsyn – uanset juridisk ejerform.

Selvejende og private institutioners forening (SPIFO) ser gerne, at det gældende lovkrav om, at kommunerne skal offentliggøre rammerne for tilsynet, konkretiseres yderligere, så det fremgår, hvordan og hvor disse rammer offentliggøres.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Med udkast til lovforslag foreslås det, at kommunen minimum hvert andet år skal offentliggøre en tilsynsrapport for den enkelte daginstitution, enhed i daginstitutionen og puljeordning, ligesom der vil skulle offentliggøres en samlet tilsynsrapport for hele dagplejen.

Det følger af forslaget bemærkninger, at tilsynsrapporten vil skulle indeholde relevante oplysninger vedrørende vurderingen af den pædagogiske kvalitet i dagtilbuddets læringsmiljøer fra de tilsynsbesøg, kommunen har foretaget, hvor evt. konkrete anvisninger og besluttede udviklingsmål eller lignende også vil kunne indgå i rapporten.

Inden for den lovfastsatte ramme vil det være op til den enkelte kommune at beslutte, hvilke oplysninger der skal fremgå af tilsynsrapporten, og hvordan den skal udformes, hvor formålet med tilsynsrapporten er, at den både bidrager til åbenhed om kvaliteten og kan anvendes og indgå på en meningsfyldt måde i den løbende kvalitetsudvikling af dagtilbuddene mv.

I relation til BUPL's og Lederforeningens bemærkninger om, at dagtilbuddets rammer også vil skulle indgå i tilsynsrapporten, kan kommunen efter forslaget beslutte, at oplysninger om f.eks. normering, organisering mv. indgår i tilsynsrapporten. Disse oplysninger kan medvirke til at give et samlet billede af dagtilbuddets rammer og pædagogiske kvalitet, hvor oplysninger om dagtilbuddets rammer dog ikke vil være et krav.

I relation til BUPL's og Lederforeningens bemærkning om, at medarbejderrepræsentanter bør inddrages inden offentliggørelse af en tilsynsrapport skal det bemærkes, at kommunen efter et tilsynsbesøg efter forslaget vil være forpligtet til at indgå i dialog med lederen om vurderingen af den pædagogiske kvalitet, hvor dialogen med lederen bl.a. giver kommunen mulighed for at få lederens perspektiver på vurderingen, herunder om der er særlige forhold, som kommunen skal være opmærksom på. Den vurdering af den pædagogiske kvalitet, som vil skulle fremgå af tilsynsrapporten, vil således have været drøftet med lederen af dagtilbuddet.

I relation til BUPL's og Lederforeningens bemærkning om, at offentliggørelse af tilsynsrapporten ikke må blive en offentlig gabestok skal det videre bemærkes, at det følger af forslaget bemærkninger, at kommunen i relation til offentliggørelsen af tilsynsrapporterne vil skulle iagttage databeskyttelseslovgivningen, herunder princippet om dataminimering i databeskyttelsesforordningens artikel 5, stk. 1, litra c, således at der ikke offentliggøres oplysninger fra dagtilbud, som er personhenførbare.

I forhold til BUPL's og Lederforeningens bemærkning om, at en tilsynsrapport bør skulle overskrives af nye tilsynsrapporter efter eksempelvis 3 måneder, skal det bemærkes, at det vil være op til kommunen at vurdere og beslutte, om en tilsynsrapport ikke længere er retvisende og derfor hensigtsmæssigt kan erstattes af en ny og aktuel tilsynsrapport.

Vedrørende Daginstitutionernes Lands-Organisation (DLO) og Dansk Friskoleforenings bemærkning om, at det halter i mange kommuner med at efterleve det gældende lovkrav i dagtilbudsloven om, at kommunerne skal fastsætte og offentliggøre rammerne for kommunens tilsyn, jf. dagtilbudslovens 5, stk. 2, skal det bemærkes, at ministeriet har en forventning om, at kommunerne overholder den lovgivning, som gælder. Ministeriet vil være opmærksom herpå fremadrettet.

Det er skrevet ind i lovforslagets bemærkninger, at det vil være op til kommunen at vurdere og beslutte, om en tilsynsrapport ikke længere er retvisende og derfor hensigtsmæssigt kan erstattes af en ny og aktuel tilsynsrapport.

3.3.6 Ret til at klage over tilsynsrapport

Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL) og Lederforeningen i BUPL finder i relation til offentliggørelse af tilsynsrapporter, at der bør være en ankenulighed ved en vurdering af den pædagogiske kvalitet, hvis leder eller personale finder, at vurderingen af den pædagogiske kvalitet er fejlvurderet. Da tilsynet oftest er et øjebliksbillede, er der ifølge BUPL og Lederforeningen reel risiko for sådanne fejlvurderinger.

Dansk Industri (DI) finder, at det bør skrives ind i lovforslaget, at såvel kommunale såvel som ikke-kommunale dagtilbud får ret til indsigelser og evt. klage over en tilsynsrapport, da indholdet af rapporterne kan få vidtrækkende konsekvenser for de enkelte dagtilbud.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærkninger

Ministeriet bemærker, at kommunen efter et tilsynsbesøg efter forslaget vil være forpligtet til at indgå i dialog med lederen om vurderingen af den pædagogiske kvalitet, hvor dialogen med lederen bl.a. giver kommunen mulighed for at få lederens perspektiver på vurderingen, herunder om der er særlige forhold, som kommunen skal være opmærksom på.

Dialogen mellem kommune og lederen af dagtilbuddet vil således give lederen mulighed for f.eks. at gøre indsigelser over vurderingen, hvor kommunens endelige vurdering af den pædagogiske kvalitet vil skulle afspejle de samlede forhold, der er vurderet.

Den vurdering af den pædagogiske kvalitet, som vil skulle fremgå af tilsynsrapporten, vil således have været drøftet med lederen af dagtilbuddet.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

3.3.7 Offentliggørelse af tilsynsrapport bør ske på daginstitutionsniveau

Børne- og Kulturchefforeningen (BKF) foreslår, at der minimum hvert andet år skal udarbejdes en tilsynsrapport for hver daginstitution, og at denne tilsynsrapport skal bygge på observationer fra alle enheder under institutionen.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Det følger af forslaget, at kommunen vil skulle offentliggøre en tilsynsrapport for den enkelte daginstitution, enhed i daginstitutionen og puljeordninger, ligesom kommunen skal offentliggøre én samlet tilsynsrapport for dagplejen.

Ministeriet bemærker, at daginstitutioner i dag kan bestå af flere fysisk adskilte enheder, hvor disse enheder tidligere har været 'selvstændige' daginstitutioner med egen ledelse og forældrebestyrelse. Ledelsen og forældrebestyrelsen i en daginstitution kan derfor i dag i nogle tilfælde favne store grupper af børn og forældre.

Forslaget om at offentliggøre en tilsynsrapport på enhedsniveau har til formål at bidrage til åbenhed om kvaliteten i dagtilbuddene, og forslaget fra BKF om alene at offentliggøre en tilsynsrapport for hver daginstitution med observationer fra hver enhed vurderes ikke at være i overensstemmelse med den politiske intention.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

3.3.8 Forældrebestyrelsen skal føre tilsyn - og udvidelse af forældrebestyrelsens kompetence

Børne- og Kulturchefforeningen (BKF) gør opmærksom på, at det følger af den foreslåede § 5 b, stk. 5, at en handleplan skal udarbejdes i dialog med lederen og forældrebestyrelsen. BKF gør opmærksom på, at dette vil være en udvidelse af forældrebestyrelsens opgave og ansvar. BKF er enig i, at der skal være en dialog med forældrebestyrelsen om handleplanen, men er bekymret, hvis forældrene skal indgå i overvejelserne af, hvilke handlinger der skal sættes i gang mv., fordi det kræver fagligt kendskab og er en opgave, som påhviler kommunen.

Forældrenes Landsorganisation (FOLA) mener, at tilsynet med dagtilbuddene skal udvides, så forældrebestyrelser i dagtilbuddene får en tilsynsforpligtigelse på samme niveau som skolebestyrelserne. Forældrebestyrelserne har ikke de samme kompetencer og ansvar som skolebestyrelserne, og denne skævvridning er ifølge FOLA med til at sende uheldige signaler om, at forældreressourcen ikke vurderes afgørende i dagtilbudsregi.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Ministeriet bemærker i relation til BKF's bemærkning, at det vil blive præciseret i den foreslåede § 5 b, stk. 5, og i bemærkninger til bestemmelsen, at handleplanen skal udarbejdes i dialog med lederen af dagtilbuddet, og at forældrebestyrelsen skal have en orientering om handleplanen, ligesom den skal have mulighed for at komme med bemærkninger til handleplanen.

I forhold til FOLAs bemærkning skal det bemærkes, at forslaget ligger uden for den politiske aftale om skærpede krav til kommunernes tilsyn med dagtilbuddene.

Den foreslåede § 5 b, stk. 5, jf. lovforslagets § 1, nr. 2, er ændret, ligesom bemærkningerne til bestemmelsen er justeret, hvorefter handleplanen skal udarbejdes i dialog med lederen, ligesom forældrebestyrelsen skal have en orientering om handleplanen med mulighed for at komme med bemærkninger.

3.3.9 Inddragelse af forældre, bestyrelse, medarbejderrepræsentanter mv. i tilsynsprocessen

Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL) og Lederforeningen i BUPL finder, at den tilsynsførende efter et tilsynsbesøg ikke alene skal indgå i dialog med lederen, men at medarbejdere eller medarbejderrepræsentanter også bør indtænkes i denne proces.

I relation til skærpet tilsyn og udarbejdelse af handleplan mener BUPL og Lederforeningen endvidere, at den tilsynsførende ikke alene skal indgå i dialog med lederen og forældrebestyrelsen, men også med medarbejderrepræsentanter.

Daginstitutionernes Lands-Organisation (DLO), Friskolerne og Selveje Danmark savner en forpligtelse til at inddrage forældre, bestyrelser og børnenes perspektiv i tilsynsprocessen.

Forældrenes Landsorganisation (FOLA) ønsker, at forældrebestyrelserne skal involveres aktivt i tilsynet, som vil indbefatte, at de ikke kun skal orienteres om vurderingen af den pædagogiske kvalitet efter et tilsynsbesøg, men at forældrebestyrelsen også skal have mulighed for skriftligt at kommentere tilsynet. Den skriftlige udtalelse skal indgå i de data, som skal behandles i det videre tilsynsforløb.

FOLA bemærker endvidere, at også forældre med børn i enheder bør involveres i tilsynet. FOILA mener i forlængelse heraf, at det i større daginstitutioner med mange enheder, hvor der er nedsat lokale forældreråd, bør være disse, der involveres i tilsynet, så de forældre, som er tættest på dagligdagen involveres for at sikre den største mulige kvalitet af vurderingen.

Selvejende og private institutioners forening (SPIFO) foreslår, at bestyrelsen for en selvejende daginstitution med driftsaftale og bestyrelsen for en privatinstitution ikke blot orienteres om vurderingen af den pædagogiske kvalitet i relation til et tilsynsbesøg, men at de inviteres til en dialog.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

I udkast til lovforslag er der lagt vægt på dialog med og inddragelse af ledere, medarbejdere og forældrebestyrelsen i de forskellige elementer af den foreslåede styrkelse af kommunernes tilsyn med dagtilbud.

Det fremgår f.eks. af lovforslaget, at kommunen som led i tilsynsbesøget vil skulle indgå i dialog med leder og medarbejdere, ligesom kommunen efter et tilsynsbesøg vil skulle indgå i dialog med lederen om vurderingen af den pædagogiske kvalitet og igangsættelse af eventuelle opfølgende tiltag, ligesom kommunen skal orientere forældrebestyrelsen om vurderingen af den pædagogiske kvalitet. Det følger videre, at kommunen vil skulle indgå dialog omkring udarbejdelse af en evt. handleplan med lederen.

I forhold til FOILA's bemærkning om, at lokale forældreråd i enheder også bør involveres i tilsynet skal det bemærkes, at forældre med børn i daginstitutioner, der består af flere enheder, i henhold til dagtilbudsloven har adgang til at være repræsenteret i forældrebestyrelsen. Forældre med børn i enheder i en daginstitution vil derfor være repræsenteret af en forælder fra enheden i forældrebestyrelsen, som dækker hele daginstitutionen og dermed også de enkelte enheder. Det skal videre bemærkes, at begrebet 'forældreråd' ikke er lovfæstet i dagtilbudsloven.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

3.3.10 Sikring af de nødvendige ressourcer til opfølgning på tilsyn

Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL) og Lederforeningen i BUPL finder, at kommunerne bør forpligtes til at sikre de nødvendige ressourcer til opfølgning på tilsyn – særligt ved realiseringen af handleplan ved skærpet tilsyn, så tilsynet bliver en støtte til det pædagogiske personale og lederen frem for en straf.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Det følger af udkast til lovforslag, at den enkelte kommune, i dialog med lederen af dagtilbuddet, vurderer, om der på baggrund af et tilsynsbesøg vil skulle iværksættes opfølgende tiltag, og at de opfølgende tiltag vil skulle indgå som en del af den skriftlige dokumentation af tilsynsbesøget, jf. den foreslåede § 5 b, stk. 2.

I udkast til lovforslagets bemærkninger er der nævnt eksempler på opfølgende tiltag, som f.eks. vil kunne være kontinuerlig og målrettet ledelsessparring, kompetenceudviklingsforløb for det pædagogiske personale mv. Det følger således af det nuværende udkast til lovforslag, at det vil skulle fremgå af den skriftlige dokumentation af tilsynsbesøget, såfremt det er besluttet at iværksætte opfølgende tiltag i dagtilbuddet.

Ministeriet bemærker herudover, at det er kommunalbestyrelsen, der har ansvaret for dagtilbuddene, herunder ansvar for, at den pædagogiske kvalitet i dagtilbuddene lever op til kravene i dagtilbudsloven. Kommunen vil således i henhold til gældende regler være forpligtet til at sikre de nødvendige ressourcer i forhold til, at dagtilbuddene kan efterleve kravene i dagtilbudsloven.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

3.3.11 Garanti for tilsyn i alle dagtilbud, og at observationer altid indgår i et tilsyn

Forældrenes Landsorganisation (FOLA) finder, at der skal være garanti for, at der føres tilsyn i alle dagtilbud, herunder at der foretages observationer i alle dagtilbud. FOLA bemærker, at det fremgår af lovforslaget, at kommunalbestyrelsen skal angive i hvilket omfang observationer anvendes i tilsynet.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Ministeriet bemærker, at det som led i den politiske aftale om minimumsnormeringer fra den 5. december 2020 er aftalt, at kravene til kommunernes tilsyn med dagtilbuddene skal styrkes.

De foreslåede nye krav til kommunernes tilsyn indebærer, at der er elementer, som f.eks. brug af anmeldte og uanmeldte besøg, observationer, uvildighed, at tilsynet føres på et bredt datagrundlag mv., som vil skulle indgå i alle kommuners tilsynspraksis, hvor minimumskravene er udformet på en måde, som giver kommunerne et stort lokalt råderum i forhold til at kunne tilrettelægge tilsynet på en måde, som afspejler de lokale behov. Det vil således være op til den enkelte kommune at vurdere, hvor ofte der skal føres anmeldte og uanmeldte tilsyn i et dagtilbud, herunder hvor ofte der skal foretages observationer mv. Det skal bemærkes, at det er kommunalbestyrelsen, der har ansvaret for dagtilbuddene, herunder ansvaret for, at dagtilbuddene har den pædagogiske kvalitet, der er nødvendig for at efterleve kravene i dagtilbudsloven.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

3.3.12 Behov for klarhed om niveauet for tilsyn

Aarhus Kommune bemærker, at lovforslaget ikke er konsistent i forhold til brugen af enhed over for dagtilbud/område, og at det er afgørende for den kommunale udmøntning, at begreberne anvendes konsistent og tydeligt.

Forældrenes Landsorganisation (FOLA) ser det som afgørende, at der føres tilsyn i alle enheder i en daginstitution, idet mange daginstitutioner kan have helt op til 10-12 enheder, hvor det ifølge FOLA er alment kendt, at der kan være stor forskel på kvaliteten på de enkelte matrikler.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Ministeriet bemærker, at de foreslåede krav til kommunernes tilsyn med dagtilbud også vil gælde på enhedsniveau, som vil blive præciseret i lovforslaget.

Udkast til lovforslag er præciseret og konsekvensrettet i relation til enheder.

3.3.13 Enhedsbegrebet bør betegne 'anvisningsenheder'

Børne- og Kulturchefforeningen (BKF) gør opmærksom på, at det fremgår af lovforslaget, at tilsynsrapporter skal offentliggøres på enhedsniveau. BKF går ud fra at betegnelsen ”enheder” betegner anvisningsenheder, idet det ifølge BKF vil betyde et betydeligt ressourceforbrug og øgede omkostninger for den enkelte kommune, hvis enhedsbegrebet er udvidet.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Det følger af den foreslåede § 5, stk. 3, at kommunen minimum hvert andet år skal offentliggøre en tilsynsrapport for den enkelte daginstitution, enhed i daginstitution, puljeordning samt én samlet tilsynsrapport for dagplejen.

I forhold til enhedsbegrebet henvises til dagtilbudslovens § 19, stk. 6.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

3.3.14 Enslydende tilsyn med private pasningsordninger og den kommunale dagpleje

FOA – Fag og Arbejde foreslår, at kommunalbestyrelsens løbende tilsyn med private pasningsordninger ikke alene skal stå mål med, men at tilsynet skal have samme omfang og indhold som den kommunale dagpleje, da børn i private pasningsordninger har krav på præcis det samme tilsyn med deres trivsel og udvikling, som børn i den kommunale dagpleje.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Det følger af dagtilbudslovens § 81 stk. 1, at kommunen skal føre et løbende tilsyn med private pasningsordninger, og at tilsynet med de private pasningsordninger skal stå mål med tilsynet med et alderssvarende dagtilbud i kommunen.

Ministeriet bemærker, at de foreslåede nye krav til kommunernes tilsyn med dagtilbud indirekte også vil komme til at omfatte tilsynet med de private pasningsordninger, idet tilsynet med de private pasningsordninger, som det fremgår af dagtilbudsloven, skal stå mål med tilsynet i et alderssvarende dagtilbud.

Efter dagtilbudsloven er der ikke samme krav til en privat pasningsordning som til et dagtilbud efter dagtilbudsloven. Dette afspejles i den nugældende tilsynsforpligtelse, hvor tilsynet med private pasningsordninger og dagtilbuddene ikke skal være det samme, men stå mål med. Hermed kan kommunerne tilrettelægge tilsynet med de private pasningsordninger på en måde, så det afspejler forskelle i indhold mv.

3.3.15 Tilsyn med mellemformer

Forældrene Landsorganisation (FOLA) anbefaler, at der udarbejdes en tilsynsmodel, der målrettet kigger ind i de daginstitutioner, som har såkaldte ‘mellemformer’ (inklusionspladser, NEST mv.). FOALA bemærker, at det skal sikres, at tilsynet også har blik på de særlige hensyn, der stilles til interaktion med børn med

særlige behov, og at der indhentes perspektiver fra forældre til børn med handicap, hvis de ikke er repræsenteret i bestyrelsen, når bestyrelsen skal kommentere på tilsynet.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærkninger

Det er kommunerne, som har ansvaret for dagtilbuddene, herunder ansvaret for at føre tilsyn med dagtilbuddene. Det er i forlængelse heraf den enkelte kommune, der i dens tilrettelæggelse af tilsynet vil skulle tage højde for de forskellige typer af tilbud til børn, så kommunen på den måde kan sikre, at den får de nødvendige oplysninger til brug for vurdering af den pædagogiske kvalitet.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

3.3.16 Risiko for, at dokumentation kommer til at flytte fokus fra kerneopgaven

Aarhus Kommune bemærker, at tilsynet i Aarhus Kommune er forankret i ledelseslinjen. Aarhus Kommune finder, at denne organisering har flere fordele, idet organiseringen medvirker til tillid og dialog i tilsynet, og at tilsynet bliver koblet til den lokale kvalitetsudvikling, hvilket giver ejerskab i organisationen.

Aarhus Kommune bemærker videre, at tilsynet ikke i sig selv løfter kvaliteten, men at den ledelsesmæssige opfølgning og understøttelse er afgørende for, at tilsynet har en betydning for udviklingen af kvaliteten og dermed for børnenes udvikling og trivsel. Aarhus Kommune mener, at der med de foreslåede nye krav er risiko for, at dokumentationen kommer til at flytte fokus fra kerneopgaven, fordi der stilles øgede krav til dokumentationen af tilsynet, herunder observationer i og tilsynsrapporter for hver enkelt enhed.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Det er efter gældende regler i dagtilbudsloven kommunerne, der har ansvaret for dagtilbuddene, herunder ansvaret for at føre tilsyn med, at dagtilbuddene efterlever de relevante lovkrav.

Som led i den politiske aftale om minimumsnormeringer fra den 5. december 2020, som er indgået mellem regeringen, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Radikale Venstre og Alternativet er det aftalt, at kommunernes tilsyn med dagtilbud skal styrkes via lovgivningsmæssige minimumskrav til tilsynet.

De foreslåede nye minimumskrav til tilsynet har således til formål at understøtte den løbende kvalitetsudvikling af dagtilbuddene samtidig med, at aftalepartierne også har ønsket at styrke myndighedsopgaven i form af kontrol med, at der er den fornødne pædagogiske kvalitet i dagtilbuddene, så det på den måde sikres, at alle dagtilbud har den nødvendige kvalitet, og at der arbejdes aktivt med kvaliteten de steder, hvor der er udfordringer. Herudover har de foreslåede minimumskrav til tilsynet med dagtilbuddene til formål at skabe større gennemsigtighed om vurderingen af den pædagogiske kvalitet i dagtilbuddene.

I forhold til Aarhus Kommunes bemærkning om, at der med de foreslåede krav stilles øgede krav til dokumentationen af tilsynet, herunder observationer i og tilsynsrapporter for hver enkelt enhed, som vil flytte fokus fra kerneopgaven, skal det bemærkes, at kommunens tilsyn med dagtilbuddene er et vigtigt element i udvikling af den pædagogiske kerneopgave.

De foreslåede nye krav indebærer, at der er elementer, som f.eks. brug af anmeldte og uanmeldte besøg, observationer, uvildighed, at tilsynet føres på et bredt datagrundlag mv., som vil skulle indgå i alle kommuners tilsynspraksis, hvor minimumskravene er udformet på en måde, som giver kommunerne et stort lokalt råderum i forhold til at kunne tilrettelægge tilsynet på en måde, som afspejler de lokale behov.

Inden for rammerne af dagtilbudsloven vil det være den enkelte kommune, som beslutter, hvordan tilsynet skal tilrettelægges i kommunen, herunder antallet af tilsynsbesøg, herunder hvornår der skal føres anmeldte og uanmeldte tilsyn, hvornår der skal foretages observationer i et dagtilbud mv., hvordan kommunen vil efterleve kravet om uvildighed mv.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

3.3.17 Fokus på ikke-kommunale skov-, udflytter- og naturbørnehaver mv. i nye krav til tilsyn

Dansk Industri (DI) bemærker, at det foreslåede tilsyn med det pædagogiske indhold bør kunne tilrettelægges på en måde, der tager højde for de alternative tilgange, fysiske omgivelser og aktiviteter, som ikke-kommunale skov-, udflytter- og naturbørnehaver typisk benytter sig af. DI bemærker videre, at det fremgår af bemærkningerne til §§ 5 a og b, at der med kommunalbestyrelsens tilsyn med indholdet i dagtilbuddene forstås det pædagogiske indhold, herunder de fysiske rammer, som understøtter læringsmiljøerne.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Ministeriet skal bemærke, at de nye foreslåede minimumskrav til kommunernes tilsyn også vil omfatte udflytter- og naturbørnehaver mv., hvor det vil være op til enkelte kommune at tilrettelægge tilsynet på en måde, så det tager højde for disse tilbuds særlige rammer.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

3.3.18 Tilsyn med de fysiske rammer stiller ikke kommunale og private tilbud lige

Dansk Industri (DI) bemærker, at det foreslåede tilsyn med det pædagogiske indhold, der ifølge lovforslaget også omfatter de fysiske rammer, der understøtter læringsmiljøerne, i udgangspunktet ikke stiller private og kommunale dagtilbud lige. Det skyldes, at bygningstilskuddet til private dagtilbud er fastsat med udgangspunkt i de selvejende og udliciterede institutioner. Det betyder i praksis, at mange private dagtilbud modtager et bygningstilskud, der er lavere end de kommunale dagtilbud.

DI finder på den baggrund, at tilsynet med de fysiske rammer bør tage højde for de forskellige vilkår for udvikling af de fysiske rammer, der gælder for de forskellige ejerformer, når der ikke med lovforslaget tages initiativ til justeringer af bygningstilskuddet.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Med de foreslåede nye krav til kommunernes tilsyn med dagtilbuddene vil kommunerne skulle føre tilsyn med det pædagogiske indhold, herunder de fysiske rammer, som understøtter læringsmiljøerne.

Kommunerne har efter gældende regler i dagtilbudsloven i dag pligt til at føre tilsyn med dagtilbuddene, og de nye foreslåede minimumskrav til kommunernes tilsyn med dagtilbuddene medfører ikke nye krav til dagtilbuddenes fysiske rammer, der understøtter læringsmiljøerne. Alle dagtilbud skal efterleve kravene i dagtilbuddene, hvor kommunen i tilsynet med de enkelte dagtilbud inden for denne ramme skal tage højde for de særlige forhold, der måtte gælde for de enkelte tilbud.

Det indgår ikke som en del af den politiske aftale om minimumsnormeringer fra den 5. december 2020, at beregningen af bygningstilskuddet til privatinstitutioner skal ændres, jf. dagtilbudslovens § 37.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

3.3.19 Lovens ikrafttrædelse

Børne- og Kulturchefforeningen (BKF) og Kommunernes Landsforening (KL) bemærker, at det i praksis ikke vil være muligt at omstille den kommunale tilsynspraksis, inden loven efter forslaget træder i kraft den 1. januar 2022. En ændring af kommunernes tilsynspraksis vil forudsætte en politisk proces, som vil skulle afvente kommunalvalget i november 2021. En ikrafttrædelse den 1. januar 2022 vil ifølge BKF derfor skulle ske under forudsætning af, at der indgår en efterfølgende implementeringsperiode, hvor kommunerne kan omlægge tilsynet.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Det foreslås med udkast til lovforslag, at de nye krav til kommunernes tilsyn skal træde i kraft den 1. januar 2022.

Det vil blive skrevet ind i forslaget bemærkninger, at kommunernes arbejde i relation til implementering af de nye minimumskrav til kommunernes tilsyn med dagtilbuddene igangsættes ved lovens ikrafttræden, hvorefter minimumskravene senest 4 måneder efter lovens ikrafttræden vil skulle være implementeret i alle kommuner.

Ministeriet bemærker herudover, at kommunerne har fået 17,5 mio. kr. i 2021 til arbejdet med at styrke tilsynet med det pædagogiske indhold. Af Aftale om kommunernes økonomi for 2022 fremgår det, at regeringen og KL er enige om, at tilsyn er et vigtigt redskab til at vurdere og udvikle kvaliteten af den pædagogiske praksis i landets dagtilbud. Det vil på den baggrund være forventningen, at midlerne i 2021 anvendes til bl.a. med afsæt i minimumsnormeringsaftalen og en deraf kommende lovændring at forberede processen i relation til justering af kommunernes tilsyn frem mod, at en kommende lovændring forventes at træde i kraft efter årsskiftet.

Det er skrevet ind i lovforslaget, at de foreslåede nye regler om minimumskrav til kommunernes tilsyn senest skal være implementeret 4 måneder efter lovens ikrafttræden.

3.3.20 Finansiering af minimumskrav til kommunernes tilsyn

Aarhus Kommune bemærker, at det på baggrund af lovgivers antagelser om organiseringen af det kommunale tilsyn konkluderes, at en lang række opgaver for de kommunale dagtilbudsledere og forvaltning ikke skal DUT-kompenseres. Foreløbige beregninger i Aarhus kommune viser, at de afsatte statslige midler til et styrket tilsyn vil medføre en væsentlig underfinansiering af den nye tilsynsopgave.

Forældrenes Landsorganisation (FOLA) anbefaler, at servicerammen for kommunerne hæves, så de har mulighed for at investere i et tilsyn, som kan leve op til minimumsbestemmelserne uden at slække på andre kvalitetsparametre på børne- og ungeområdet. De ekstra udgifter som lovændringen kan medføre, kan i nogle kommuner med meget utidssvarende tilsynsmodel ifølge FOLA være en stor ekstra udgift.

Kommunernes Landsforening (KL) bemærker, at der ikke afsættes særskilte midler til observationer mv. og konstaterer på den baggrund, at der ikke lægges op til et ændret niveau, men at det forudsættes, at tilsynspraksis kan gennemføres inden for eksisterende ramme. KL bemærker videre, at der foreslås indført

krav om offentliggørelse af tilsynsrapporter på enhedsniveau, som kan udfordre den kommunale organisering og ledelsesstruktur og alt andet lige vil medføre øgede omkostninger til dokumentation for kommunerne.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Ministeriet bemærker, at kommunerne i dag har pligt til at føre tilsyn med dagtilbuddene, jf. dagtilbudslovens § 5.

Det er ministeriets vurdering, at kommunernes gældende pligt til at føre tilsyn med dagtilbuddene indebærer, at kommunerne skal tilrettelægge deres tilsyn på en måde, så tilsynet både understøtter udviklingen af den pædagogiske kvalitet samtidig med, at tilsynet skal understøtte kommunens myndighedsopgave i form af kontrol med, at dagtilbuddenes pædagogiske kvalitet efterlever gældende lovkrav.

Det er videre ministeriets vurdering, at det vil være vanskeligt at føre et tilsyn med det pædagogiske indhold i dagtilbuddet uden at foretage observationer i dagtilbuddet og tale med det pædagogiske personale, som arbejder pædagogisk med børnene i hverdagen. Det er i forlængelse heraf ministeriets vurdering, at det foreslåede krav om at foretage observationer som led i tilsynsbesøget i alle dagtilbud, jf. den foreslåede § 5 a, stk. 5, ligger inden for den gældende tilsynsforpligtelse.

De nye foreslåede krav til kommunernes tilsyn vil gælde for alle kommuner uafhængigt af, hvorvidt de enkelte elementer i de foreslåede nye minimumskrav indgår som en del af den enkelte kommunes nuværende tilsynspraksis.

Ministeriet skal bemærke, at de økonomiske konsekvenser af lovforslaget DUT-forhandles med KL. Den foreslåede kompensation indebærer, at kommunerne kompenseres for det foreslåede krav om, at tilsynsrapporterne skal offentliggøres på enhedsniveau, jf. den foreslåede § 5, stk. 3.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændring af udkast til lovforslag.

3.3.21 Det statslige rejseholds rolle – og krav om etablering af klageadgang for forældre

Daginstitutionernes Lands-Organisation (DLO), Dansk Friskoleforening og Selveje Danmark glæder sig over, at man nedsætter et statsligt rejsehold, men savner, at rejseholdets nærmere definerede rolle beskrives i lovteksten. DLO og Selveje Danmark ønsker, at rejseholdet kan være tilgængeligt for andre parter end kommunen selv.

Forældrenes Landsorganisation (FOLA) mener, at rejseholdets funktion skal udvides, så der også er en statslig, telefonisk tilgængelig klageadgang for forældre, som først skal kunne benyttes, når der er dokumentation for, at man har søgt en afklaring i egen kommune.

FOLA anbefaler videre, at forældreklager skal kunne føre til, at der iværksættes et tilsyn. Vurderes sagen alvorlig iværksættes skærpet tilsyn, og der skal ifølge FOLA endvidere sikres en systematisk klageopsamling samt klageopfølgning.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Som del af den politiske aftale er det besluttet at etablere et statsligt rejsehold. Rejseholdet skal efter ønske fra kommuner og dagtilbud eller af egen drift bistå det kommunale tilsyn, indgå i dialog om kvalitetsudviklingen eller følge op på bekymrende forhold mv. Rejseholdet skal bidrage til, at tilsynet på tværs af kommuner sker på et mere ensartet grundlag. Den enkelte kommune vil kunne benytte det kommende statslige rejsehøldes tilbud om sparring og rådgivning mhp. at justere og udvikle tilsynspraksis.

Ministeriet skal i relation til rejseholdets rolle bemærke, at rejseholdets arbejde vil være baseret på og tage udgangspunkt i dialog og samarbejde med de kommunale forvaltninger. Rejseholdet vil i forlængelse heraf ikke få myndighedsbeføjelser, som giver rejseholdet mulighed for at pålægge kommuner bestemte opgaver eller at indgå i særlige forløb.

Rejseholdets nærmere opgaver er p.t. ved at blive beskrevet nærmere med henblik på, at kommunerne vil kunne få tilbud om sparring og rådgivning, når loven træder i kraft.

I relation til FOLA's forslag om etablering af klageadgang for forældre skal ministeriet bemærke, at forældre m.fl. efter gældende regler har mulighed for at klage til kommunalbestyrelsen over faktisk forvaltningsvirksomhed, hvor kommunalbestyrelsen er ansvarlig for udøvelsen i dagtilbuddene. Faktisk forvaltningsvirksomhed refererer til det arbejde, som f.eks. ansatte pædagoger i dagtilbuddene udfører.

Ministeriet bemærker videre, at alle borgere har mulighed for at rette henvendelse til Ankestyrelsen, som fører tilsyn med, at kommuner og regioner overholder den lovgivning, der særligt gælder for offentlige myndigheder. Det er Ankestyrelsen selv, der beslutter, om der er tilstrækkelig anledning til at rejse en tilsynssag.

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

3.3.22 Øvrige bemærkninger

Familiepolitisk Netværk anbefaler, at kommunerne pålægges at have fokus på normeringen i tilsynet, og at de ansatte skal høres om, hvordan normeringen spiller ind i relation til temaet i tilsynet.

Den Kritiske Pædagogiske Højskole bemærker, at det er pædagogfagligt problematisk at antage, at der kan arbejdes med børns sundhed, udvikling, trivsel, dannelse mv. i læringsmiljøer og gennem læreplanspædagogisk tænkning og praksis. Den Kritiske Pædagogiske Højskole bemærker videre, at intet læringsmiljø og ingen læreplanspædagogik kan udvirke, at der intentionelt og med sikre resultater fremmes trivsel, dannelse, udvikling og sundhed mv. Terminologien læringsmiljøer og læreplaner for alle mål og formål er dermed problematisk, og lovudkastet bør ifølge Den Kritiske pædagogiske højskole på den baggrund revideres.

Børne- og Undervisningsministeries bemærkninger

Det følger af den foreslåede § 5 a, stk. 4, at tilsynet med det pædagogiske indhold skal føres med inddragelse af bl.a. kvalitative og kvantitative data. Med data menes forskellige oplysninger, som siger noget om dagtilbuddets rammer, proceskvalitet mv. Det følger blandt andet af udkastet til lovforslag, at kommunen som grundlag for tilsynet blandt andet kan inddrage oplysninger om dagtilbuddets rammer, herunder f.eks. normering, fysiske rammer, sygefravær, uddannelsesmæssig sammensætning mv.

I forhold til bemærkningerne fra Den Kritiske Pædagogiske Højskole skal ministeriet bemærke, at det følger af dagtilbudsloven, at det fælles pædagogiske grundlag udgør den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.

Ministeriet kan videre oplyse, at det har været et ønske fra aftalepartierne og sektoren, at tilsynet med det pædagogiske indhold vil skulle ske med udgangspunkt i det pædagogiske grundlag, så der er sammenhæng mellem de krav, der stilles til dagtilbuddene og kommunens tilsyn, herunder at kommunens tilsyn medvirker til at understøtte udviklingen af den pædagogiske kvalitet i dagtilbuddene.

Bemærkningerne har ikke givet anledning til ændringer i udkast til lovforslag.

4. Bemærkninger til øvrige initiativer fra aftalen om minimumsnormeringer af 5. december 2020

4.1 Styrkede normeringer i indfasningsårene

HvorErDerEnVoksen anbefaler, at i indfasningen af minimumsnormeringer, skal servicerammen udvides, svarende til puljemidlerne. Modkrav til kommunerne skal stilles i form af, at besparelser på kommunebudgettet for daginstitutioner, ikke må forekomme.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Børne- og Undervisningsministeriet har noteret sig høringsparternes bemærkninger om midlerne til styrkede normeringer i indfasningsårene 2020-2023.

I indfasningsårene 2020-2023 fordeles puljemidlerne til kommunerne via direkte statslig tildeling, hvorfor den kommunale serviceramme ikke bliver påvirket af tilskuddet. Dette skyldes, at kommunerne både indtægtsfører det statslige tilskud fra puljerne og afholder udgifter til mere pædagogisk personale i samme år og inden for den kommunale serviceramme. Der vil således ikke være tale om nettomerudgifter i kommunernes regnskaber. Dette tilsvarende øvrige udmøntninger af statslige puljemidler, hvor tilskud og udgifter falder i samme år. Fra 2024 og frem, hvor kravet om lovbundne minimumsnormeringer træder i kraft, fordeles midlerne over bloktilskuddet, hvor udgifterne til pædagogisk personale skal afholdes inden for den kommunale serviceramme. Den kommunale serviceramme løftes tilsvarende. Det vil således hverken for indfasningsårene 2020-2023 eller fra 2024 og frem være nødvendigt for kommunerne under ét at reducere udgifterne på andre serviceområder for at kunne anvende midlerne til minimumsnormeringer.

Initiativet er ikke genstand for lovforslaget her, og bemærkningen har derfor ikke givet anledning til justeringer i lovforslaget.

4.2 Drøftelse af institutionsniveau i 2023

Børne- og Ungdomspædagernes Landsforbund (BUPL) og Lederforeningen i BUPL ser frem til, at aftalepartierne i 2023 skal se på muligheden for at stille lovkrav om minimumsnormeringer på institutionsniveau. Det bør ske på baggrund af mere virkelighedsnære opgørelser af normeringerne på institutionsniveau. Det er ifølge BUPL og Lederforeningen ikke mindst vigtigt, at opgørelser på institutionsniveau fraregner støttepædagoger og særligt visiterede pladser samt specialgrupper i de almene daginstitutioner. Her til kommer, at de ifølge BUPL heller ikke bør medtælle det pædagogiske personale, som er fraværende pga. sygdom eller uddannelse. Minimumsnormeringen for børnehavebørn bør ifølge BUPL og Lederforeninge selvfølgelig også gælde for de mange børnehavebørn, der inden skolestart flyttes til SFO i forårs-månederne.

Landsorganisationen Danske Daginstitutioner (LDD) har en bekymring omkring, at formuleringen "den nødvendige data" ifm. konkret at kunne indføre minimumsnormeringer på institutionsniveau i år 2023 ikke fremstår konkretiseret, hvilket kan opfattes bekymrende, så spørgsmålet rejser sig ift., hvad "den nødvendige data" indeholder og kræver af det selvejende og private dagtilbud.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Børne- og Undervisningsministeriet har noteret sig høringsparternes bemærkninger om drøftelsen af en model for minimumsnormeringer på institutionsniveau i 2023.

I forhold til krav til indberetning af data henvises til [bekendtgørelse nr. 1384 af 24/06/2021 om dataindberetninger på dagtilbudsområdet](#). Bekendtgørelsen specificerer, hvilke data dagtilbud under den kommunale forsyning og private dagtilbud skal indberette til brug for opgørelse af normeringer på institutionsniveau samt til brug for den aftalte udvidelse af dagtilbudsportalen jf. initiativ 5 i den politiske aftale om minimumsnormeringer af 5. december 2021.

Initiativet er ikke genstand for lovforslaget her, og bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

4.3 Udvidelse af dagtilbudsportalen

Landsorganisationen Danske Daginstitutioner (LDD) har en bekymring om, at den nævnte "udvidede dagtilbudportal", som har til formål at sikre øget gennemsigtighed med den hverdag, børnene møder, jf. udkastet skal udvides og forbedres, så flere såkaldte centrale informationer om det enkelte dagtilbud gøres tilgængelig. Børneperspektivet ift. trivsel, dannelse, læring og udvikling skal understøttes, men (øget) gennemsigtighed omkring den pædagogiske hverdagspraksis kan efter LDD's vurdering se ud på mange forskellige måder, hvorfor indholdet, krav og praksis omkring den udvidede dagtilbudportal bør defineres og uddybes nærmere. I forbindelse med udvidelsen af dagtilbudsportalen finder LDD det også bekymrende, at de private daginstitutioner ikke økonomisk kompenseres for udgifter til denne administration.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Børne- og Undervisningsministeriet har noteret sig høringsparternes bemærkninger om udvidelsen af dagtilbudsportalen.

Det konkrete indhold på dagtilbudsportalen er aftalt mellem aftalepartierne, og vil omfatte oplysninger om daginstitutionernes adresse, kontaktoplysninger, ejerform (kommunal, selvejende, privat, puljeordning) aldersgruppe (dagpleje, vuggestue, børnehave, aldersintegreret daginstitutioner), normeringer, antal børn og personale, personalets uddannelsesniveau, kommunens oprykningssalder ml. vuggestue/dagpleje og børnehave, børnenes gennemsnitlige alder ved overgang til skolestart samt om institutionerne har modtaget midler fra puljer til sociale normeringer. Det er specificeret i [bekendtgørelse nr. 1384 af 24/06/2021 om dataindberetninger på dagtilbudsområdet](#), hvilke data der skal indberettes til brug for bl.a. dagtilbudsportalen. Der er i vid udstrækning tale om data, som allerede opgøres i dag, og/eller som trækkes fra eksisterende registre mv.

Initiativet er ikke genstand for lovforslaget her, og bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

4.4 Nye regler og rammer for privatinstitutioner og private pasningsordninger

Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL) og Lederforeningen i BUPL bemærker, at det er af stor betydning, at der følges op på aftalen om, at det sikres, at daginstitutioner ikke længere kan trække et overskud ud af driften. Alle driftsmidler bør selvfølgelig gå til børnene, ligesom det ifølge BUPL og Lederforeningen er afgørende vigtigt, at private pasningsordninger ikke kan etableres som institutionslignende tilbud. Det bør sikres så hurtigt som muligt.

Dansk Erhverv stiller sig stærkt kritisk til det politiske ønske om at ændre vilkårene for privat ejede daginstitutioners (ikke de privat selvejende institutioners) virke og oplægget til at udfase dem helt som en del af daginstitutionstilbuddet fremover ved at umuliggøre oprettelsen af nye institutioner med den ejerskabsform. Dansk Erhverv appellerer til, at der i den proces lyttes til de store bekymringer om deres eksistensgrundlag, som ejerne af private daginstitutioner har fremsat løbende. Dansk Erhverv finder, at der er behov for en tæt inddragelse af de aktører, der rammes af en potentiel ændring af vilkårene på dette område, i en kommende politisk proces, hvis resultatet skal være realistisk, anvendeligt og have de rette balancer. Dansk Erhverv appellerer til, at de politiske forslag om at begrænse og fremover forbyde oprettelsen af de private institutioner genovervejes.

Dansk Industri (DI) opfordrer generelt regeringen til at anerkende, at familierne er forskellige og derfor har behov for forskellige valgmuligheder på dagtilbudsområdet. Derfor mener DI, at regeringen bør prioritere ligebehandlingen af forskellige typer daginstitutioner i forbindelse med den videre implementering af aftalen om minimumsnormeringer, herunder ift. adgangen til midler til opkvalificering og i vedtagelsen af nye regler om vilkårene for private daginstitutioner og pasningsordninger.

FOA – Fag og Arbejde beklager, at der ikke i lovforslaget er lagt et loft over antallet af børn i den kommunale dagpleje og de private pasningsordninger, så der højest må være 4 børn indskrevet. FOA håber, derfor, at det vil blive en del af resultatet af de forhandlinger, der håndteres i en særskilt proces med aftalepartierne.

Kommunernes Landsforening (KL) bemærker, at den særskilte proces vedrørende ændringerne i vilkår for privatinstitutioner, udliciterede daginstitutioner og private pasningsordninger betyder fortsat uklarhed i kommunerne i forhold til kommende nyt lovgrundlag, der udmønter den politiske aftale fra december 2020. Det vanskeliggør praksis og kommunerne må videre gældende praksis ud fra gældende lov. KL bemærker, at kommunerne har et stort behov for snarligt afklaring af eventuelle lovændringer.

Selvejende og private institutioner forening (SPIFO) bemærker, at det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at det med aftalen er besluttet, at det ikke længere skal være muligt at trække overskud ud af privatinstitutioner, og det fremgår at dette og øvrige elementer i aftalen vedr. private tilbud håndteres i særskilt proces med aftalepartierne. Da ovennævnte del af den politiske aftale ligger SPIFO meget på sinde, ser foreningen frem til at modtage høringsmateriale, når disse elementer er formuleret i et lovforslag.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Børne- og Undervisningsministeriet har noteret sig høringsparternes bemærkninger om initiativerne vedr. nye regler om rammer for privatinstitutioner og private pasningsordninger. Som beskrevet i lovforslaget håndteres initiativet i særskilt proces med aftalepartierne.

Bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.

4.5 Opkvalificeringspulje

Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL) og Lederforeningen i BUPL vil opfordre til handling nu, så der sikres pædagoger nok i de kommende år, hvor der kommer 60.000 flere små børn. Der bør ifølge BUPL og Lederforeningen laves en national handleplan for styrket rekruttering og fastholdelse af pædagoger. Første skridt vil helt naturligt være at fremrykke den aftalte opkvalificeringspulje til uddannelsesstillinger, så kommunerne hurtigst muligt kan komme i gang med at videreudanne erfarne medhjælpere til pædagoger.

Landsorganisationen Danske Dageinstitutioner (LDD) hilser forslag om midler til opkvalificering af ikke uddannet personale velkommen og anerkender det som et værdifuldt og vigtigt bidrag.

Dageinstitutionernes Lands-Organisation (DLO) betragter det i forhold til afsatte puljemidler til ”Uddannet pædagogisk personale (midler til opkvalificering)” som en nødvendighed, at midlerne i lovens tekst sikres tilgængelige for alle institutioner, uanset ejer- og driftsform, der omfattes af krav om minimumsnormeringer.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger

Børne- og Undervisningsministeriet har noteret sig høringssparternes bemærkninger om de afsatte midler til opkvalificering af det pædagogiske personale i dageinstitutioner. De konkrete rammer for opkvalificeringspuljen skal drøftes nærmere mellem aftalepartierne inden udgangen af 2021.

Initiativet er ikke genstand for lovforslaget her, og bemærkningerne har derfor ikke givet anledning til ændringer i lovforslaget.